

Introducere

„Este prima și cea mai veche formulare a eternei probleme: destinul omului și modul în care Se poartă Dumnezeu cu el aici pe pământ... Durerea sublimă, reconcilierea sublimă; cea mai străveche melodie corală ce picură din inima omenirii – atât de dulce, atât de măreață; ca o noapte caldă în miez de vară, aidoma lumii cu mările și aștrii săi! Nu cred să mai fie, în Biblie ori în orice altă scriere, o operă care să-i egaleze măiestria literară.“

– Thomas Carlyle

I. Locul unic în Canon

Iov este singura carte de acest fel din tot Cuvântul lui Dumnezeu: un dialog dramatic, de proporții, redat în versuri, inserat asemenea unui diamant cu multe fețe, între un prolog și un epilog ce sunt redactate în proză. Inițial cartea a fost scrisă, în limba ebraică, aproape integral în versuri, cu excepția capitolelor 1, 2, 32:1-6a și 42:7-17. Samuel Ridout comentează pe marginea locului pe care îl ocupă în Sfânta Scriptură:

Judecând după dimensiunile ei și dintr-o scurtă privire asupra conținutului, ne dăm imediat seama că avem în cartea Iov un fragment foarte important din Cuvântul lui Dumnezeu. Și totuși cât de neglijată este, de către cei mai mulți, această parte însemnată a Bibliei! O familiarizare cât de cât aprofundată cu conținutul ei constituie mai degrabă excepția, decât regula.¹

Maiestuozitatea limbajului este recunoscută chiar (ba uneori în mod special) de către necredincioși. Desigur, raționaliștii nu duc lipsă nici în cazul acestei cărți de teoriile lor privitoare la „surse“, „redactări“, și „interpolări“ – ca de obicei, nefiind în stare să dea în vileag absolut nici un manuscris în sprijinul teoriilor lor distructive.

Marele Reformator Martin Luther, el însuși fiind un talentat scriitor și traducător, a afirmat că Iov este „mai sublimă și mai magnifică decât orice altă carte din Scriptură.“ Alfred Lord Tennyson, care, în calitate de poet laureat al Angliei a fost în

mod cert în măsură să emită judecăți de valoare asupra poeziei, a calificat cartea Iov drept „cel mai sublim poem din literatura antică sau modernă.“

În lumina stilului ei elevat și a spiritului pătrunzător de analiză a condiției umane, nu e de mirare că limbajul nostru cotidian a fost mult îmbogățit prin expresii provenite din conținutul ei. Redăm mai jos câteva din aceste expresii, împrumutate fără îndoială din cartea Iov, cele mai multe fiind citate preluate ca atare, care au pătruns în vorbirea noastră de toate zilele (cu precizarea că aceste expresii sunt proprii limbii engleze, varianta română fiind oarecum diferită, n.tr.):

Tot părul mi s-a zbârlit (4:15b)

Viața mea este doar o suflare (7:7a).

Îmi voi lua viața în mâini (13:14b).

„Mângâietorii lui Iov.“ (Aceste cuvinte nu figurează *exact în forma aceasta*, dar la 16:2 Iov îi califică pe prietenii săi „mângâietori jalnici.“)

Nu este dreptate (19:7)

I have escaped by the skin of my teeth (19:20)

(În românește expresia s-ar traduce prin „am scăpat ca prin urechile acului“. În în unele versiuni românești ale Bibliei se

spune însă: „Nu mi-a mai rămas decât pielea de pe dinți,” n.tr.)

Rădăcina necazului (19:28b).

Puneți-vă mâna la gură (19:28b).

Pământul celor vii (28:13b)

Orbului îi eram ochi... și schiopului picior (29:15).

Nu vârsta aduce înțelepciunea (În engleză: „Great men are not always wise”, „nu întotdeauna oamenii mari sunt și înțelepți”, n.tr.) (32:9).

Cuvinte fără cunoștință (35:16b).

„Până aici să vii, să nu treci mai departe, aici să ți se oprească valurile tale mândre (38:11).

Porțile morții (38:17a).

De departe miroase bățlia (39:25).

Mă pocăiesc în țărână și în cenușă (42:6b).

Expresia „I know that my Redeemer lives” (Știu că Răscumpărătorul meu este viu)... (19:25) este binecunoscută în parte și datorită renumitului oratoriu al lui Handel, *Messiah*.

Expresia „răbdarea lui Iov” (Iacov 5:11, KJV) deși nu apare ca atare în cartea Iov, a intrat în uzul multor limbi (printre care și româna, n.tr.).

Cât privește conținutul cărții, bine s-a spus că întrebările de mare profunzime pe care le formulează Iov cu privire la viață, moarte, suferință și la viața de după moarte, își găsesc cu toate răspunsul în Domnul Isus Cristos.

II. Paternitatea

Cartea Iov este anonimă, deși tradiția ebraică susține că Moise a fost autorul ei. Printre cei cărora li s-a atribuit paternitatea asupra cărții Iov se numără și: Elihu,

Solomon, Ezechieia, Ezra și un evreu anonim ce a trăit între 500 și 200 î.Cr. De asemenea unii spun că Iov însuși a compus cartea ce-i poartă numele. Întrucât Iov a trăit încă 140 de ani după evenimentele descrise în carte, fiind participant direct la toate evenimentele și convorbirile purtate, suntem îndreptățiți să credem că el a fost autorul cărții Iov.

III. Data

Cât privește evenimentele relatate în carte, este foarte răspândită părerea că Iov a trăit într-o perioadă anterioară nașterii lui Avraam. Astfel evenimentele din cartea Iov s-ar încadra în ultima parte a capitolului 11 din Geneza. Există mai multe motive pentru care cartea Iov a fost plasată în acest segment de timp. Mai întâi, nicăieri în cuprinsul cărții nu se afirmă cu argumente convingătoare că Iov ar fi fost evreu. De asemenea nu se amintește nimic despre Exod sau despre Legea lui Moise. De fapt, reiese clar că Iov a fost preotul pentru propria sa familie (1:5). Or, acest tip de preoție axată pe familie a fost propriu perioadei patriarhale. Tot din epoca patriarhală făcea parte și stilul de viață caracterizat prin averi exprimate prin număr mare de vite și alte animale. Iov a trăit peste două sute de ani, această vârstă înaintată fiind caracteristică erei imediat premergătoare lui Avraam. Cărturarii ne atrag atenția și la instrumentele muzicale (21:12) și la tipul de bani folosiți menționați în cartea Iov (42:11), elemente pe care le plasează, cronologic, în prima parte a cărții Geneza.²

Cât privește data redactării cărții, păreri cărțurarii diferă, unii plasând-o în perioada patriarhală (cca. 2100-1900 î.Cr.), la polul opus fiind cei care susțin că data apariției cărții ar fi în secolul al doilea î.Cr.! (Această variantă foarte neverosimilă este susținută de liberalii de orientare extremistă. Dar ea nu are nici un suport, neputând fi armonizată cu textele din cartea Iov găsite în sururile de la Marea Moartă, despre care se știe că sunt din perioada respectivă.)

Cel mai probabil este că Iov a fost compusă fie în perioada patriarhală, fie în epoca lui Solomon. Oamenilor din epoca moder-

nă li s-ar părea că genul de cuvântări de lungi dimensiuni, cu un conținut complex, cum sunt cele din cartea Iov, se pot păstra și transmite altor generații doar dacă sunt așternute în scris la scurt timp după ce au fost roștite. În realitate transmiterea pe cale orală la popoarele semitice și în general la cele din Orient este cunoscută pentru acuratețea ei remarcabilă.

În sprijinul adoptării teoriei potrivit căreia cartea a fost redactată în epoca lui Solomon avem două argumente principale – conținutul și stilul cărții. Astfel Iov este o operă literară „de înțelepciune” foarte puțin diferită de lucrările regelui Solomon. Cărțurari de orientare conservatoare cum ar fi Franz Delitzsch și Merrill F. Unger au susținut că Iov a fost scrisă în această epocă a lui Solomon, după ce ea circulase deja pe cale orală o perioadă îndelungată de timp, păstrându-i-se integritatea. Acest fenomen este înțeles și acceptat în mare măsură în Orient, dar mult mai greu de perceput pentru occidentali.

IV. Fondul și tema cărții

Deși autorul cărții Iov este necunoscut, nu există nici un dubiu cu privire la inspirația sau acuratețea istorică a cărții. Apostolul Pavel citează textul de la Iov 5:13 în fragmentul de la 1 Corinteni 3:19: „El îi prinde pe cei înțelepți în viclenia lor.” În Ezechiel 14:14 Iov este prezentat ca un personaj istoric, iar nu ca unul fictiv. De asemenea și apostolul Iacov îl menționează la Iacov 5:11: „Ați auzit de răbdarea lui Iov și ați văzut ce sfârșit i-a dat Domnul, pentru că Domnul este plin de milă și îndurare.”

Tema cărții este taina suferinței omului și problema durerii. De ce suferă toți oamenii, unii mai mult, alții mai puțin? Și, în special, de ce suferă cei neprihăniți? În Iov vedem un om care a fost probabil supus la mai multe catastrofe într-o singură zi decât oricare altă persoană care a trăit vreodată, cu excepția Domnului Isus. Domnul a permis tuturor acestor suferințe să vină în viața lui Iov cu scopul de a-i lărgi capacitatea de comuniune cu Dumnezeu. Poate că într-o privință, rolul acestei cărți este și acela de a prefigura suferințele poporului evreu.

Dacă se urmărea a-i convinge pe evrei să accepte un Mesia *care suferă* (în contrast cu genul de Mesia promovat de macabei), atunci trebuia să se arate că suferința nu este neapărat cauzată de păcatele personale. Cristos a suferit pentru noi, El, cel drept, pentru cei nedrepti.

Câteva pasaje din această carte I se pot aplica Domnului Isus:

1. 9:33– „Nici nu este vreun mijlocitor peste noi, care să-și pună mâna peste noi amândoi.” (Cristos este Mediatorul, puntea dintre Dumnezeu și om.)
2. 16:9-19– Suferințele lui Iov. Multe din expresiile din acest pasaj se aplică în Psalmi la suferințele lui Mesia.
3. 16:21– „O, dacă ar fi un mijlocitor pentru om înaintea lui Dumnezeu, cum este fiul omului pentru prietenul său!” (Domnul Isus Cristos este Avocatul nostru care pledează cauza noastră înaintea Tatălui.)
4. 19:25, 26– „Dar știu că Răscumpărătorul meu este viu.” (Rolurile lui Cristos de Răscumpărător și de Rege care va veni sunt clar descrise aici.)
5. 33:24– „Salvează-l ca să nu se coboare în groapă; am găsit un preț de răscumpărare.»“ (Cuvântul „răscumpărare” de aici este identic cu termenul folosit pentru „ispășire.” Prin ispășirea lui Cristos credincioșii sunt izbăviți de groapa iadului.)

Există în Iov câteva afirmații despre care s-a spus că ar denota cunoștințe științifice avansate:

1. Circuitul apei în natură (ciclul evaporare-precipitații, 36:27, 28).
2. Direcția din care suflă vântul și vremea în general (37:9, 17).
3. Alcătuirea corpului omenesc (33:6).
4. Faptul că pământul este o planetă suspendată în spațiu (26:7).
5. Fenomenele de pe fundul oceanelor (38:16).
6. Relația dintre noi și fulgere (37:11).
7. Orbitale urmate de corpurile cerești și influența lor asupra pământului (38:32, 33).

SCHIȚA

- I. PROLOG: TESTAREA LUI IOV (cap. 1, 2)
- A. Scena I: Țara Uz (1:1-5)
 - B. Scena II: În cer – în prezența Domnului (1:6-12)
 - C. Scena III: Țara Uz – Calamitatea care s-a abătut peste averea lui Iov și peste urmașii săi (1:13-22)
 - D. Scena IV: În cer – din nou în prezența Domnului (2:1-6)
 - E. Scena V: Uz – calamitatea care s-a abătut asupra persoanei lui Iov (2:7-13)
- II. DEZBATEREA DINTRE IOV ȘI PRIETENII SĂI (cap. 3–31)
- A. Prima rundă de cuvântări (cap. 3–14)
 1. Lamentația de început a lui Iov (cap. 3)
 2. Prima cuvântare a lui Elifaz (cap. 4, 5)
 3. Răspunsul lui Iov (cap. 6, 7)
 4. Prima cuvântare a lui Bildad (cap. 8)
 5. Răspunsul lui Iov (cap. 9, 10)
 6. Prima cuvântare a lui Țofar (cap. 11)
 7. Răspunsul lui Iov (cap. 12–14)
 - B. A doua rundă de cuvântări (cap. 15–21)
 1. A doua cuvântare a lui Elifaz (cap. 15)
 2. Răspunsul lui Iov (cap. 16, 17)
 3. A doua cuvântare a lui Bildad (cap. 18)
 4. Răspunsul lui Iov (cap. 19)
 5. A doua cuvântare a lui Țofar (cap. 20)
 6. Răspunsul lui Iov (cap. 21)
 - C. A treia rundă de cuvântări (cap. 22–31)
 1. A treia cuvântare a lui Elifaz (cap. 22)
 2. Răspunsul lui Iov (cap. 23, 24)
 3. A treia cuvântare a lui Bildad (cap. 25)
 4. Răspunsul lui Iov (cap. 26)
 5. Monologul de încheiere al lui Iov (cap. 27–31)
- III. INTERVENȚIA LUI ELIHU (cap. 32–37)
- A. Cuvântarea lui Elihu adresată celor trei prieteni ai lui Iov (cap. 32)
 - B. Cuvântarea lui Elihu adresată lui Iov (cap. 33)
 - C. Cuvântarea lui Elihu adresată celor trei prieteni ai lui Iov (cap. 34)
 - D. A doua cuvântare a lui Elihu adresată lui Iov (cap. 35–37)
- IV. REVELAȚIA DOMNULUI (38:1–42:6)
- A. Prima provocare pe care i-o adresează Domnul lui Iov (38:1–40:2)
 1. Introductivă (38:1-3)
 2. Provocarea pe baza minunilor creației inanimate (38:4–38)
 3. Provocarea pe baza minunilor creației animate (38:39–40:2)
 - B. Răspunsul lui Iov (40:3-5)
 - C. A doua provocare pe care i-o adresează Dumnezeu lui Iov (40:6–41:34)
 1. Iov este invitat să răspundă ca un bărbat (40:6-14)
 2. Iov este invitat să ia aminte la behemot (40:15-24)
 3. Iov este invitat să ia aminte la leviatan (cap. 41)

V. EPILOG: TRIUMFUL LUI IOV (42:7-17)

A. Prietenii lui Iov sunt muștrați și refăcuți (42:7-9)

B. Refacerea averii lui Iov (42:10-17)

VI. ÎNCHEIERE: ÎNVĂȚĂMINTE CE SE DESPRIND DIN CARTEA IOV

COMENTARIU

I. PROLOG: TESTAREA LUI IOV

(cap. 1, 2)

A. Scena I: Țara Uz (1:1-5)

1:1-3 Iov a fost un om bogat care a trăit în țara Uz. Din cartea Plângerile lui Ieremia 4:21 aflăm că Uz era situată în Edom, în partea de sud-est a Palestinei.³ Iov, acest om drept și temător de Dumnezeu, avea șapte fii și trei fiice. Atât de vastă era averea sa, alcătuită în principal din oi, vite și cămile, încât i se dusesse vestea, fiind considerat „cel mai mare dintre toți fiii Răsăritului.”

1:4, 5 Unul din argumentele foarte plauzibile conform căruia evenimentele din cartea Iov au avut loc în era patriarhală este faptul că Iov, ca părinte al familiei, a îndeplinit rolul de preot, aducând jertfe de ardere de tot pentru fiii săi. Întotdeauna există pericolul ca până și oamenii îndeobște evlavioși să spună cuvinte ușuratece sau chiar profanatoare atunci când participă la un ospăț. În meditația de seară pentru ziua de Crăciun, C. H. Spurgeon face o aplicație foarte nimerită a acestui principiu la noi, cei din dispensația creștină:

Bine ar fi ca, înainte de a se duce deseară la culcare, și credinciosul să facă ceea ce a făcut patriarhul dis-de-dimineată, după festivitățile la care a luat parte familia sa. În mijlocul veseliei ce domină străngerile la un loc ale familiei, este lesne să se alunece în ușurătăți păcătoase și să se uite caracterul creștin ce ne caracterizează. Nu ar trebui să fie așa, dar din păcate arareori sunt zilele noastre de petrecere zile de bucurie sfântă și prea de multe ori ele degenerază într-o exuberanță neevlavioasă...

B. Scena II: În cer – în prezența Domnului (1:6-12)

Pe măsură ce se desfășoară narațiunea, ni se prezintă scena din cer în care fiii lui Dumnezeu⁵ (îngerii) s-au înfățișat înaintea Domnului. Satan (în ebraică se întrebuintează termenul „acuzatorul”) a fost și el prezent. Când Dumnezeu i-a atras atenția lui Satan asupra neprihănirii robului Său Iov, Satan a lăsat să se înțeleagă că singurul motiv pentru care Iov se temea de Dumnezeu era faptul că Dumnezeu fusese atât de bun cu el. După Satan, dacă Domnul nu l-ar fi înconjurat cu grija și ocrotirea Sa, Iov L-ar fi blestemat pe Creator în față.

C. Scena III: Țara Uz – calamitatea ce s-a abătut peste averea lui Iov și peste urmașii săi (1:13-22)

1:13-19 Prin urmare, Domnul i-a dat lui Satan permisiunea de a-l pune la încercare pe Iov, deposedându-l de toate averile sale. Dar diavolului *nu* i s-a permis să se atingă de persoana lui Iov.

Apoi a urmat o serie de calamități neșpus de groaznice, ce s-au succedat cu o repeziune amețitoare:

1. Sabeenii au furat cinci sute de perechi de oi și cinci sute de măgărite, omorând slujitorii care aveau grijă de aceste animale.
2. Fulgerul a distrus șapte sute de oi, precum și pe îngrijitorii lor.
3. Caldeenii au furat trei mii de cămile, omorându-i pe îngrijitori.
4. Un vânt puternic a dărâmat casa în care fiii și fiicele lui Iov mâncau și beau vin, omorându-i pe toți.

1:20-22 În pofida acestor groaznice pierderi, Iov a fost învrednicit să se închine lui Dumnezeu, zicând: „**Gol am ieșit din pântecul mamei mele și gol mă voi întoarce. Domnul a dat și Domnul a luat; binecuvântat fie Numele Domnului!**”

D. Scena IV: În cer – din nou în prezența lui Dumnezeu (2:1-6)

În capitolul 2 îl vedem pe Satan înfățișându-se din nou înaintea Domnului. De data aceasta Satan a lăsat să se înțeleagă că credințioșia lui Iov se va evapora numaidecât, dacă Domnul îi va permite Satanei să se atingă de trupul lui Iov. Permisivitatea i-a fost acordată.

E. Scena V: Uz – Calamitatea care s-a abătut asupra persoanei lui Iov (2:7-13)

2:7-10 În consecință, Iov a fost acoperit cu bube dureroase „din talpa piciorului până în creștetul capului“. Atât de mare a fost mizeria lui, încât până și soția sa l-a îndemnat: „**Blestemă pe Dumnezeu și mori!**“ Dar Iov i-a răspuns cu cuvintele: „**Ce! Primim de la Dumnezeu binele și să nu primim și răul?**“ Cu privire la soția lui Iov, Harold St. John citează următorul paragraf:

Mă gândesc la toate cuvintele nemiloase și unilaterale pe care comentatorii masculini le-au rostit la adresa soției lui Iov și aproape că mă cuprinde disperarea cu privire la sexul din care aparțin; asta pentru că numai o femeie poate s-o înțeleagă cum se cuvine pe o altă femeie și cred că unei scriitoare (cred că a fost Louise Haughton) i-a fost rezervat meritul de a reliefa faptul că atâta timp cât soția lui Iov a putut lua parte la suferințele sale, ea le-a suportat vitejește, dar de îndată ce Iov pătrunde într-un nou cuptor al suferinței, în care ea nu mai are acces, curajul o părăsește. Pentru ea singura tragedie pe care n-o poate suporta este cea pe care nu are voie s-o împartă cu soțul ei.⁶

2:11-13 La scurt timp după aceasta trei din prietenii lui Iov – **Elifaz, Bildad și Tofar** – află despre nenorocirile care s-au abătut asupra lui și se hotărăsc să-l viziteze pentru a-l mângâia.

Dar când văd starea jalnică și nenorocită în care a ajuns Iov, sunt atât de șocați, încât nu sunt în stare să rostească nici un cuvânt timp de **șapte zile și șapte nopți!**

II. DEZBATEREA DINTRE IOV ȘI PRIETENII SĂI (cap. 3–31)

Capitolul 3 inaugurează o serie de discursuri rostite de Iov și de prietenii săi, aceasta fiind cea mai mare și mai complexă secțiune a cărții, cum arată și Ridout:

Nu degeaba a fost ea numită *Încâlceala*, deoarece este o masă de polemici, replici tăioase, acuzații, suspiciuni, precum și o multime de teorii, unele dintre ele corecte, presărate cu sclipiri de credință și nădejde, toate exprimate într-un limbaj de cea mai înaltă ținută poetică, cu acea bogăție de metafore specifică Orientului. Cititorul mai puțin atent nu va realiza existența nici unei progresii, ba și mai puțin a unui fir conducător în înlănțuirea aceasta de argumente. Și de ce să n-o mărturisim: copiii lui Dumnezeu, în marea lor majoritate, nu au câștigat prea mult de pe urma acestor capitole, decât vreo câteva versete binecunoscute și binecitate.⁷

Aceste discursuri se pot împărți în trei serii: Mai întâi vorbește Iov, apoi unul din prieteni îi răspunde. După care Iov îi răspunde acestuia, pentru ca apoi să primească răspunsul din partea altui prieten. După aceea sârmanul Iov se apără din nou – pentru ca apoi să fie muștrat de al treilea dintre prieteni!

Aceste trei serii de discursuri pot fi dispuse după cum urmează:

Runda întâi

Iov: cap. 3

Elifaz: cap. 4, 5

Iov: cap. 6, 7

Bildad: cap. 8

Iov: cap. 9, 10

Tofar: cap. 11

A doua rundă

Iov: cap. 12-14

Elifaz: cap. 15

Iov: cap. 16, 17

Bildad: cap. 18

Iov: Cap. 19
Tofar: cap. 20

A treia rundă

Iov: cap. 21
Elifaz: cap. 22
Iov: cap. 23, 24
Bildad: cap. 25
Iov: cap. 26—31

(Tofar nu mai ia cuvântul.)

Argumentele prezentate de cei trei prieteni pot fi rezumate după cum urmează:

Elifaz subliniază experiența și observația generală: „Am văzut....” (4:8, 15; 5:3; 15:7; 22:19).

Bildad este exponentul tradiției și autoritatea antichității (8:8). „Discursurile lui abundă în proverbe și platitudini pioase care, deși adevărate, sunt arhicunoscute (9:1-3; 13:2).”⁸

Tofar este adeptul legalismului și religiozității (11:14, 15). „El își arogă pretenția de a ști ce va face Dumnezeu în orice situație dată, de ce va face acest lucru și cum va privi el problema.”⁹ Ideile sale sunt întemeiate pe simple presupuneri, pe un dogmatism feroce.

Restul cărții este consacrat lungii cuvântări rostite de un tânăr pe nume Elihu (cap. 32—37), și apoi de conversația dintre Dumnezeu și Iov (cap. 38—42). Cartea Iov se încheie apoi cu un epilog în proză, asemenea prologului.

Prima rundă de cuvântări (cap. 3—14)

1. Lamentația de început a lui Iov (cap. 3)

3:1-9 Pe bună dreptate capitolul acesta a fost intitulat „Nașterea nefericită,” deoarece în el îl găsim pe Iov blestemând ziua în care s-a născut, preamărind virtuțile morții și plângându-se că nu poate muri! (Prin „naștere nefericită” autorul comentariului are în vedere binecunoscuta urare din limba engleză la sărbătorirea zilei de naștere a cuiva, „Happy Birthday”, textual: „Naștere fericită”, n.tr.) Iov ar vrea ca întreaga zi în care a fost zămislit un copil de sex masculin să fie acoperită de întuneric.

3:10-12 Iar dacă a fost totuși conceput și s-a născut, atunci de ce n-a murit la

naștere? (E demn de remarcat că până și în groaznica sa amărăciune și întristare, Iov nu sugerează nici avorturile, nici infanticidul, practici criminale foarte răspândite în lumea antică, după cum ele au cunoscut o largă răspândire și în ziua de astăzi, mai ales în Occident.)

3:13-19 Iov aduce un elogiu morții, întrucât în moarte cei sleiți de puteri capătă odihnă, și cei mari, și cei mici, moartea aducându-i și robului eliberarea de stăpânul său.

3:20-26 În continuare Iov se întreabă de ce li se mai dăruiește celor năpăstuiți (din a căror categorie făcea și el parte) lumina vieții, când aceștia tânjesc după moarte ca după comori ascunse.

Versetul 25 este unul din cele mai cunoscute:

**De ceea ce m-am temut, aceea a venit
peste mine;
de ce mi-a fost frică, de aceea
am avut parte!**

Să fie oare acesta un indiciu după care chiar și în zilele sale de fericire și prosperitate, Iov s-a temut că va pierde ceea ce a avut? Nu ar fi de mirare, deoarece este una din temerile de predilecție ale bogaților să fie cuprinși de o teamă obsesivă că-și vor pierde averile și vor fi nevoiți să trăiască în strâmtorare. Bogățiile nu aduc nimănui siguranța zilei de mâine. Numai *Dumnezeu* poate să ne-o dea.

2. Prima cuvântare a lui Elifaz (cap. 4, 5)

Capitolul patru inaugurează ciclul de cuvântări rostite de prietenii lui Iov și răspunsurile date de acesta. Ridout rezumă esența mesajului lor, după cum urmează:

În controversa celor trei prieteni avem o unitate de gândire, bazată pe un principiu comun, anume faptul că toate genurile de suferință nu ar avea decât un rol *punitiv*, iar nu *instructiv*: că ar avea justificarea în dreptatea lui Dumnezeu, mai degrabă decât în dragostea Sa — deși aceste două elemente sunt inseparabile în toate căile Sale. Un atare principiu neglijează însă cu bună știință distincția dintre suferințele celor neprihăniți și cele ale oamenilor răi.¹⁰

În capitolele 4 și 5 vorbește Elifaz. Elifaz (al cărui nume înseamnă *Dumnezeu este tăria* sau *Dumnezeu este aur curat*) era un om evlavios, cu vază, cu concepții ortodoxe privitoare la măreția lui Dumnezeu, dar lamentabil de lipsit de compasiune. Pe măsură ce înaintează ciclul de cuvântări, tonul său este tot mai tăios. E bine să observăm că pe măsură ce cei trei prieteni ai săi devin *tot mai puțin* înțelegători (în ambele sensuri atribuite acestui termen), Iov devine *tot mai* înțelegător cu privire la căile lui Dumnezeu, până când, după cuvântările rostite de Elihu și adevărata întâlnire cu Iehova, el acceptă voia lui Dumnezeu, cu adâncă și autentică smerenie.

4:1-11 Elifaz spune, de fapt: „Tu ai venit în ajutorul altora («Cuvintele tale i-au păstrat pe oameni pe picioarele lor» 4:4, James Moffatt), dar acum nu ești în stare să-ți fii ție însuși de ajutor.” (Aceste cuvinte ne amintesc de batjocurile azvârlite lui Cristos pe cruce: „Pe alții i-a salvat, dar pe Sine nu se poate salva.”) Și Elifaz pune această neputință pe seama neprihănirii de sine a lui Iov. „Oare nu ți-a fost evlavie ta încrederea iar desăvârșirea căilor tale nădejdea ta?” (4:6, JND). Întrucât oamenii suferă pentru răutatea lor, urmează că și Iov a păcătuit (v. 7-9).

4:12-21 Apoi Elifaz se referă la o vedenie ce i-a fost dăruită în taină noaptea, în care se făcea că un duh i-a pus întrebarea: „**Poate omul muritor să fie mai drept decât Dumnezeu? Poate un om să fie mai curat decât Cel ce l-a făcut?**” (v. 17). Sensul acestor cuvinte pare să fie că omul nu are dreptul să răspundă în răspăr lui Dumnezeu. Dacă suferă cineva, e din vina sa, nu dintr-a lui Dumnezeu. La urma urmelor, Dumnezeu este atât de măreț, încât nu Se poate încrede nici măcar în slujitorii Săi. Iar când sunt puși alături de El, până și îngerii Lui sunt supuși greșelilor. Și fiindcă așa stau lucrurile, cu cât mai lipsit de încredere și mai greșelnic este omul muritor, care se trece ca molia!

5:1-7 Elifaz îl provoacă pe Iov să cheme oameni sau îngeri (**sfintii**) ca aceștia să demonstreze, dacă pot, că păcatul nu atrage automat judecata. Inșuși vor-

bitorul a observat legătura intrinsecă dintre răutate și pedeapsa care urmează inexorabil. Necazul, în concepția sa, nu este niciodată lipsit de o cauză. Întrucât e păcătos, omul este destinat să aibă necazuri, după cum scânteile se înalță în sus.

5:8-16 Prin urmare, ceea ce trebuie să facă omul este să-L caute pe Dumnezeu și să-I încredințeze cauza sa, pentru că El este atotștiutor și atotputernic. Lucrul acesta se vede din felul în care stăpânește El natura și din modul îndurător și providențial în care se poartă cu omenirea. Versetul 13 este citat de Pavel în 1 Corinteni 3:19 pentru a demasca falsa înțelepciune a lumii acesteia.

5:17-27 Supunându-se disciplinării pe care i-o aplică cel Atotputernic, spune Elifaz, oamenii cunosc izbăvirea divină de foamete, război, defăimare, lupte civile, primejdii, secetă, fiare sălbatice și vătămarea recoltelor lor. Ei se bucură de pace pe plan intern, de siguranță, rodnicie și longevitate.

3. Răspunsul lui Iov (cap. 6, 7)

6:1-13 Iov recunoaște că cuvintele sale au fost pripite, dar *nu fără motiv!* Necazul și întristarea sa, năpasta care s-a abătut peste el, sunt mai grele decât nisipul mării iar duhul său soarbe otrava săgeților Celui Atotputernic. În pofida tuturor lucrurilor negative și groaznice care sunt exprimate în această carte, în special de către Iov, ele sunt exprimate cu atâta măiestrie încât cititorul sensibil va sesiza forța lor. Iov protestează că nu s-ar plânge cu atâta năduf, dacă n-ar avea motiv s-o facă, după cum animalele nu mugesc fără pricină. Suferința și plânsul sunt juxtapuse aidoma alimentelor fără gust în comparație cu sarea sau condimentele. Iov ar dori să moară, pentru că nu mai are putere să îndure, pentru că l-au părăsit toate nădejțile cu privire la viitor. Ce rost mai are să-i fie prelungită viața?

6:14-23 Prietenii lui Iov (pe care el îi numește **frați**) l-au dezamăgit, purtându-se lamentabil, când ar fi avut mai mare nevoie de ei. El îi compară cu pâraiele, cu acele *wadi* care seacă complet când ai mai mare trebuință de apa lor. Deși n-a așteptat

nimic de la ei, ei l-au criticat voalat, fără să-i spună cu ce a păcătuit.

6:24-30 Iov își păstrează integritatea în pofida implicațiilor cuvântării lui Elifaz după care Iov ar fi un păcătos în ascuns. El dorește să știe precis unde a greșit, cerând să i se demonstreze ce nedreptate s-a găsit pe limba sa. Versetul 27 este o contraacuză adresată prietenilor săi: Poate că prietenul pe care-l subminează ei nu este altul decât Iov!

7:1-10 În continuare Iov se adresează direct Domnului. Pentru Iov este tot atât de firesc să dorească să moară, precum tânjește un rob după odihnă, la capătul unei zile pline de trudă. Decât că în cazul lui Iov ceasurile de noapte nu-i aduc nici o ușurare trupului său chinuit, care se zvârcolește până în zori. Ca suveica țesătorului viața i se scurge fără speranță, risipindu-se ca un nor.

7:11-21 El Îl întreabă pe Domnul de ce acordă atâta atenție unei ființe omenști atât de insignifiante, încolțindu-l și îngrozindu-l în timpul nopții cu coșmare, de-i vine să se gătuie. Este oare omul atât de mare încât Dumnezeu să dorească să-L facă să sufere încontinuu? Chiar dacă Iov ar fi păcătuit, oare nu este iertare, având în vedere că oricum va muri?

4. Prima cuvântare a lui Bildad (cap. 8)

„Bildad“ poate să însemne *fiul sfadei*, un nume cât se poate de adecvat, având în vedere cu câtă ardoare urmărește acest prieten al lui Iov sfada. Ridout îl compară pe Bildad cu Elifaz sub aspectul stilului și al cunoștințelor:

Se pare că asistăm la mai puțină curtoazie și demnitate decât în cuvântările lui Elifaz, și la un plus de asprime față de Iov, cauzată după câte se pare de amarica acuză adusă de acesta la adresa lui Dumnezeu. Cu toată ignoranța aceastea privitoare la principiile divine, Bildad este gelos pe onoarea lui Dumnezeu, neputând suferi ca El să fie acuzat. Negreșit el are dreptate aici, dar nu reușește să-l convingă pe Iov din pricina erorii de la rădăcina gândirii de care erau toți stăpâniți, anume că Dumnezeu ar trebui neapărat să pedepsească păcatul și că de bună seamă Iov trebuie să fie un păcătos, devreme ce este pedepsit.¹¹

8:1-7 Acuzându-l pe Iov de iresponsabilitate și de rostiri necugetate, Bildad apără dreptatea lui Dumnezeu îl felul în care îi pedepsește pe cei răi și-i recompensează pe cei drekți. Fără nici un menajament el afirmă că fiii lui Iov au fost nimiciți din pricina **fărădelegii** lor. Numai că nu găsim nici o fărâmă de probă în textul biblic că așa ar fi stat lucrurile și chiar dacă el s-ar fi făcut vinovat de fărădelege, a fost un act de mare cruzime să i se arunce în obraz aceste cuvinte, în momentele sale de cea mai cumplită suferință și durere. Dar dacă Iov se va îndrepta cu toată inima spre Dumnezeu, tot va mai fi nădejde de mila divină, spune Bildad.

8:8-22 În continuare el folosește ca argument – în sprijinul existenței unei corelații între răutatea săvârșită de oameni și pedeapsa care se abate peste ei din această cauză – mărturia istoriei. După cum trestia se usucă și pierie când nu are apă, tot așa pierie și omul nereligios și fățarnic. (Versetul 16a ar putea fi o aluzie la absorbția clorofilei din lumina soarelui.) Dumnezeu găsește cu cale să-i înlocuiască pe cei răi cu cei fără prihană, asupra acestora revărsându-și binecuvântările.

5. Răspunsul lui Iov (cap. 9, 10)

9:1-13 Când Iov întreabă: „**Cum poate fi un om neprihănit înaintea lui Dumnezeu?**“, el nu caută să afle calea mântuirii, ci-și exprimă deznădejdea care-l cuprinde de a putea vreodată să-și dovedească nevinovăția înaintea Celui Atotputernic. Este o nebunie să încerce cineva să se lupte cu Dumnezeu, întrucât din o mie de lucruri nu I-ar putea răspunde nici măcar la unul singur. El este suveran, atoteînțelept, atotputernic, după cum se vede din felul în care stăpânește munții, pământul, soarele, stelele, marea și toate minunile fără număr.

9:14-31 Ce șansă ar avea Iov de a se putea apăra? De unde ar ști el că Dumnezeu îl ascultă? Domnul este neîndurător, arbitrar și nedrept – spune Iov – și, prin urmare, este imposibil să aibă parte de o judecată dreaptă. În disperarea lui, Iov Îl acuză pe Dumnezeu că i-ar nimici fără nici o discriminare și pe cei nevinovați, și pe

cei răi la un loc, că ar râde de soarta celor nevinovați și că i-ar face pe judecătorii pământului să se poarte nedrept. El spune: „Sunt nevinovat, dar nu mai îmi pasă. Mi-e lehamite de viață. Nimic nu mai contează; vinovați sau nevinovați, Dumnezeu tot ne va nimici“ (v. 21, 22 TEV). Pe măsură ce i se scurge viața, el nu găsește nici o nădejde în încercarea de a uita de sine sau de a se ameliora.

9:32-35 Iov tânjește după un mijlocitor între Dumnezeu și el însuși, dar nu găsește nici unul. Noi știm că Mijlocitorul care putea să împlinească nevoia lui cea mai acută (ca, de altfel, pe a noastră) este Domnul Isus Cristos (1 Tim. 2:5). Matthew Henry comentează pe această temă:

Iov nu ezită să se ocupe de această problemă, dar din păcate nici o făptură nu s-a găsit care să joace rolul de arbitru și, prin urmare, tot la Dumnezeu trebuie să vină, acceptând verdictul Său. Domnul nostru Isus este binecuvântatul mijlocitor, care a intermediat între cer și pământ, care și-a pus mâna asupra noastră a amândurora; Lui I-a încredințat Tatăl toată judecata, drept care și noi trebuie să procedăm la fel. Dar această chestiune nu beneficia pe vremea aceea de lumina limpede de care se bucură acum, prin evanghelie, în consecință nemaexistând loc pentru nici o plângere de felul acesteia.¹²

10:1-7 Exasperat, Iov se plânge cu amărăciune, rugându-L pe Dumnezeu să-și explice purtarea față de o creatură a Sa, ce o consideră nedreaptă. Se poartă El oare ca un simplu om, judecând neprincipial, deși știe bine că Iov este nevinovat?

10:8-12 Harold St. John comentează pe marginea acestui fragment în felul următor:

Să nu ne scape acest fragment absolut uimitor, în care Lutul îi face observații Olarului, criticându-L și amintindu-I lui Dumnezeu că atunci când l-a creat pe om și-a asumat o seamă de responsabilități de care nu se poate eschiva, dacă vrea să-și păstreze onoarea. 10:8 Măinile Tale m-au făcut, mi-au dat formă. 10:10 Formarea embrionului fizic. 10:11 Apariția

pielii și a cărnii, dezvoltarea oaselor și a tendoanelor. 10:12 (a) Înzeștrarea omului cu „sufletul“, ce este capabil de o extraordinară multitudine și varietate de simțiri și exprimări ale acestor simțiri și (b) Cercetarea de care are omul parte din partea lui Dumnezeu, cercetare care se săvârșește în cea mai înaltă dintre componentele ființei omenești, „duhul“ său, pe care El îl păstrează și-l întreține.¹³

10:13-22 De ce îl lovește Dumnezeu pe Iov cu nenorociri atât de cumplite? Se pare că nu are nici o importanță dacă el este drept sau nedrept, fiindcă oricum viața lui e plină până la refuz de indignarea divină. De ce a îngăduit Dumnezeu să se nască? Oare de ce nu-i dăruiește El puțină mângâiere înainte de a trece în uitare, unde până și lumina este întuneric?

6. Prima cuvântare a lui Țofar (cap. 11)

11:1-12 Țofar naamatitul nu poate suferi ca aceste cuvinte deșarte și arogante să rămână fără replică. Referitor la semnificația numelui celui de-al treilea dintre prietenii lui Iov, Ridout scrie următoarele:

Țofar [Zofar], „rândunică“, provenind din verbul „a ciripi“, este forma masculină a numelui Zipora, soția lui Moise. Și asemenea acesteia, el s-a opus fără să-și dea seama judecății lui Dumnezeu asupra trupului lui Iov, deși a condamnat cu râvnă neobosită faptele meșteșugite ale firii lui Iov. Întrucât vehemente sale condamnări au fost cu totul deplasate, le putem considera „ciripeli“ la fel de inofensive ca „ciripitul“ unei păsări pe care numele ce-l purta o reprezenta.¹⁴

Dacă Iov ar putea privi lucrurile din punctul de vedere al lui Dumnezeu, susține Țofar, și-ar da seama că nu suferă pe cât ar merita! Ignoranța sa cu privire la măreția lui Dumnezeu îl descalifică să pună sub semnul îndoielii dreptatea Sa. Versetul 12 este deosebit de tăios, fiind, evident, un atac nejustificat la adresa lui Iov: „**Căci omul nepriceput va fi înțelept când mânzul unui măgar sălbatic se va naște om.**”

11:13-20 Sfatul lui este ca Iov să se depărteze de păcatele sale. Abia atunci

Dumnezeu îi va dărui siguranță, odihnă și mângâiere. În caz contrar, el nu va scăpa de la pierzare.

7. Răspunsul lui Iov (cap. 12–14)

12:1-6 În cuvinte marcate de un pronunțat sarcasm, devenite între timp celebre, Iov îi acuză pe prietenii săi de aroganță intelectuală:

**În adevăr numai voi sunteți oameni,
Și odată cu voi va dispărea înțelepciunea!**

Oricine știe că **Dumnezeu** este înțelept și puternic, dar atunci cum se explică cumplita suferință a unui om care primea cândva răspunsuri la rugăciunile sale, în contrast cu prosperitatea de care au parte cei nelegiuți? „Voi nu sunteți loviți de nici un necaz, și totuși mă luați în râs, dați într-un om care e gata să cadă“ (v. 5 TEV).

12:7-12 Chiar și natura, cu fiarele sălbatice, cu păsările și cu peștii din ea, demonstrează caracterul arbitrar al acțiunilor lui Dumnezeu – par să spună aceste versete – prin faptul că pe unele le distruge, pe când pe altele le apără. Dacă criticii lui Iov și-ar încerca cuvintele cu aceeași atenție cu care gustă alimentele, ar da dreptate celor din vechime, care au fost în unanimitate de acord cu afirmațiile lui Iov.

12:13-25 Acum Iov se lansează într-o maiestuoasă enumerare a suveranității lui Dumnezeu, a înțelepciunii și tăriei sale, precum și a modului în care aceste atribute produc adesea rezultate inexplicabile și paradoxale.

13:1-19 Iov își mustră criticii, care nu i-au spus nici un lucru pe care să nu-l fi știut și el. Cauza lui el dorește s-o aducă în fața lui Dumnezeu, nu în fața acestor făuritori de minciuni și vraci netrebnici. Dacă ar tăcea, ar trece drept înțelepți în fața oamenilor. Desigur modul în care explică ei acțiunile lui Dumnezeu este contrar adevărului, drept care vor da socoteală înaintea Lui pentru asta. Argumentele lor au fost lipsite de substanță și total nefolositoare. Dacă n-ar mai vorbi atâta, Iov ar putea să-și pledeze cauza înaintea lui Dumnezeu, încredințându-I viața. Iov este

încredințat că va fi îndreptățit, în cele din urmă, dar chiar dacă ar fi ca Dumnezeu să-l ucidă, el **tot se va încrede** în Domnul.

13:20-28 De la 13:20 la 14:22, Iov I se adresează direct lui Dumnezeu. Îl imploră să-i aducă ușurare din suferințele sale, rugându-L să-i explice de ce-l tratează atât de aspru. Căci, spune Iov, se perpelește ca un nenorocit, aidoma unui veșmânt mâncat de molii, nedemn de a fi luat în seamă de Dumnezeu.

Francis Andersen evaluează cuvintele lui Iov după cum urmează:

Aici Iov se dovedește a fi un observator mai onest, un gânditor mai exuberant decât prietenii săi. Este amețitor de cuprinzătoare concepția sa despre Dumnezeu. În schimb, mica zeităte din teologia lui Elifaz, Bildad și Țofar este lesne de înțeles și lesne de crezut. Dar o credință de calibrul lui Iov pune spiritul uman la grea caznă.¹⁵

14:1-6 Iov continuă să întrebe de ce se poartă Dumnezeu atât de necruțător cu un om atât de firav, de trecător și de greșelnic. Versetul I este unul din cele mai frecvent citate versete, probabil pentru aria largă de întrebuintări:

Omul născut din femeie are viață scurtă, dar plină de necazuri.

Prin urmare, ce bine ar fi dacă Dumnezeu l-ar lăsa să-și trăiască puținele zile ce i-au mai rămas într-o relativă pace.

14:7-12 Mai multă speranță este pentru om pom ce a fost tăiat, decât pentru el. Moartea unui om e marcată de o groaznică finalitate. Un mort este asemenea unui rău secăt.

14:13-17 Iov ar dori ca Dumnezeu să-l ascundă într-un mormânt... până se va potoli mânia Lui. Apoi, dacă Cel Atotputernic îl va chema, el se va îndreptăți. Între timp, Dumnezeu ține cont de fiecare păcat al său.

Iov face patru lucruri în acest fragment: (1) Cere să i se descopere care îi sunt păcatele; (2) Arată cât de trecătoare este viața omului; (3) Este cuprins de disperare cu privire la finalitatea morții (și tânjește după un mijlocitor, agățându-se cu dispe-

rare de nădejdea vieții de apoi); (4) Se plânge de starea sa actuală.

Versetul 14a ridică o întrebare cât se poate de importantă: **Dacă un om moare, va trăi el iarăși?** Domnul nostru răspunde la această întrebare în Ioan 11:25, 26:

Eu sunt învierea și viața. Cine crede în Mine, deși ar muri, va trăi. Și cine trăiește și crede în Mine nu va muri niciodată.

Harold St. John comentează pe marginea versetelor 14 și 15:

În 14:14, 15 peste întinderea nesfârșită a mării tăcute se revarsă zorii și într-un pasaj de un curaj aproape nemaîntâlnit, Iov declară că omul nu se rezumă la o simplă alcătuire a materiei; că, deși cerurile vor trece, munții și dealurile din vechime se vor prăbuși, chiar dacă el însuși ar zăcea în strănoarea mormântului milenii de-a rândul, va veni totuși o zi când Dumnezeu va simți încolțind în inima Sa o foame nepotolită după părtășie cu prietenul său, un dor după lucrarea mâinilor Sale.

Atunci, din adâncul Hadesului, Iov va răspunde și, într-un chip mai trainic decât munții, mai permanent decât cerurile, va fi reunit cu Dumnezeu care a fost copleșit de dorul după slujitorul Său.¹⁶

14:18-22 La fel de inevitabilă ca eroziunea din natură este deteriorarea omului când e supus la încercări. Trupul îi revine în țărână iar sufletul se întoarce în locul de jale.

Cu aceasta se încheie prima rundă de cuvântări. Logica urmărită de prietenii săi a fost până acum următoarea: Dumnezeu este drept; El îi pedepsește pe cei răi; în consecință, dacă Iov este pedepsit, asta demonstrează că este rău. Dar Iov a susținut cu tărie că *nu* este deloc un om rău.

B. A doua rundă de cuvântări (cap. 15-21)

În a doua rundă de cuvântări, așa-zișii „mângâietori” ai lui Iov nu mai îndeamnă la pocăință, ci adoptă un ton de vehementă condamnare. Iar Iov devine tot mai încapătănat.

I. A doua cuvântare a lui Elifaz (cap. 15)

15:1-6 A venit acum timpul ca Elifaz Temanitul să-i reproșeze din nou lui Iov că este vanitos și necucernic, că rostește cuvinte care nu ajută la nimic. Într-o suită de întrebări lansate ca din pușcă, Temanitul ridiculizează presupusele cunoștințe ale lui Iov, calificându-le drept deșarte. Deși cuvintele pline de cutezanță ale lui Iov, de un pronunțat ton provocator la adresa lui Dumnezeu, l-au făcut pasibil de acuzația că ar „nimici chiar frica de Dumnezeu,” totuși a fost nedrept ca Elifaz să-l acuze că a **ales vorbirea oamenilor vicleni**. Dimpotrivă, Iov a fost mult prea deschis cu sine, dezvăluind o mulțime de lucruri despre el însuși. De orice putea fi acuzat, numai de a fi un fățarnic *nu!* În zadar ar încerca el sau oricine altcineva să facă paradă de neprihănire.

15:7-13 În continuare Elifaz atacă presupusa aroganță a lui Iov manifestată prin părerea prea înaltă pe care susține Elifaz că ar avea-o Iov față de el însuși: „**Ai monopolizat tu înțelepciunea?**” întreabă el. De fapt, tocmai prin faptul că Elifaz definește cuvintele celor trei mângâietori „**mângâierile lui Dumnezeu**,” spunând că ar fi „blânde,” el demonstrează o totală lipsă de compasiune în sfaturile pe care dorește să i le ofere lui Iov.

15:14-16 Elifaz repetă afirmațiile făcute la 4:17-19 cu privire la sfințenia lui Dumnezeu și la păcătoșenia omului. Dar prin ce era Iov mai păcătos decât Elifaz? Ridout întreabă:

De ce îi este atunci aplicată lui Iov, ca și când ar dovedi că *el* e mai păcătos decât toți ceilalți? De bună seamă cuvintele sale [ale lui Elifaz] sunt mai pline de vicieșug decât toate afirmațiile lui Iov, rostite sub presiunea stărilor de tensiune prin care a trecut acesta. Mult mai bine ar fi ca Elifaz să i se alăture lui Iov, mărturisind că și el este „abominabil și murdar.” Sărmanul nostru oropsit ar fi răspuns mult mai lesne la o atare atitudine.¹⁷

15:17-26 Făcând apoi apel la înțelepciunea moștenită de la strămoși, Elifaz

descrie durerea pe care o trăiește un om în viața sa.

15:27-35 Pe cel rău îl năpădesc o sumedenie de necazuri și aceste nenorociri sunt pe măsura vinovăției sale.

2. Răspunsul lui Iov (cap. 16, 17)

16:1-5 Iov respinge analiza făcută de Elifaz situației sale, ripostând energie și calificându-și criticii drept „**mângâietori mizerabili**“ (sau „jalnici“). Dacă ei s-ar afla în locul său, Iov ar încerca cel puțin să-i mângâie cu adevărat!

16:6-14 Dar acum Dumnezeu s-a întors împotriva sa, dându-l pe mâna unor oameni răi și prigonindu-l dincolo de putința sa de a îndura, **cu rană după rană**. Toate acestea în pofida faptului că Iov nu s-a făcut vinovat de nici o nedreptate.

16:15-22 Faptul că Iov și-a **cusut** (nu doar s-a *îmbrăcat*) cu **pânză de sac** pe piele e o dovadă elocventă a permanenței sale stări de întristare. Neavând **prieteni** care să-l mângâie sau pe cineva care să-i pledeze cauza, curând Iov se va duce pe cărarea de unde nu se va mai întoarce.

Unele din cuvintele din versetele 9-19 sunt folosite în Psalmi cu referire la Mesia. Prin urmare, suntem justificați să le *aplicăm* la suferințele lui Cristos, chiar dacă nu acesta este înțelesul lor *primar*.

17:1-12 Și astfel, în timp ce Iov, cu duhul zdrobit, stă la marginea mormântului, gata să se prăbușească, prietenii lui îl batjocoresc. Dar el nu dorește ca altcineva să-i judece cazul în afară de Dumnezeu, deoarece criticii lui și-au dovedit netrebnicia. Domnul l-a făcut să fie ținta batjocurilor. Oamenii dreți care vor vedea condiția lui se vor ridica împotriva criticilor săi, în timp ce el va continua să-și apere integritatea. Nici un singur om înțelept nu e în stare să găsească el printre cei trei antagoniști ai săi.

17:13-16 Lui Iov nu i-a mai rămas nimic în afară de mormânt, cu întunericul său, cu putreziciunea și cu viermii săi.

3. A doua cuvântare a lui Bildad (cap. 18)

8:1-4 Bildad Șuahitul îl condamnă pe Iov pentru disprețul cu care a tratat **cuvin-**

tele de înțelepciune rostite de el și de prietenii săi. Un lucru bun pe care-l putem totuși remarca la Bildad este faptul că reproșurile adresate de el lui Iov sunt *mai scurte* decât ale celorlalți doi mângâietori. Poate că tocmai conștiința virtuții ce rezidă în concizie l-a încurajat să-i sugereze lui Iov să pună capăt acestor cuvântări ale sale.

18:5-21 El repetă refrenul devenit între timp arhicunoscut cititorilor, potrivit căruia păcătosul este prins în mreaja propriilor sale păcate, pentru ca apoi să enumere o listă înfricoșătoare a tuturor nenorocirilor care se abat peste casa unui păcătos. Desigur, Bildad *a avut dreptate* când a afirmat că oamenii suferă din pricina păcatelor lor, dar *nu a avut dreptate* când a susținut că aceasta ar fi explicația suferințelor lui Iov. Asta pentru că nu toate suferințele sunt urmarea directă a păcatului din viața cuiva.

4. Răspunsul lui Iov (cap. 19)

19:1-22 Iov le spune prietenilor că ar trebui să le fie rușine de felul mârșav în care l-au ponegrit, după ce a avut deja parte de tratament nedrept din partea lui Dumnezeu, a rudelor, a prietenilor și chiar a slujitorilor săi. Trupul său s-a ofilit și abia a scăpat cu viață. Cu toate acestea, prietenii săi I se alătură lui Dumnezeu, atacându-l fără milă.

19:23, 24 El ar dori să-i fie scrise cuvintele de apărare într-o carte și săpate cu o dală de fier și plumb pe veci în stâncă, pentru ca în viitor să i se poată face dreptate.

19:25-27 Într-un moment de rară iluminare, Iov crede că există un Răscumpărător care îi va face într-o zi dreptate și-l va restaura, chiar dacă între timp ar putea interveni moartea și putreziciunea.

Marele predicator englez Spurgeon, al cărui stil literar nu se deosebește prea mult de cel al cărții Iov, face o excelentă aplicație a versetului 25:

Miezul mângâierii lui Iov constă dintr-un scurt cuvânt: „meu“ – „Răscumpărătorul meu“ și din faptul că Răscumpărătorul este viu. O, ce nevoie

avem să ne ținem strânși de un Cristos viu! Mai întâi trebuie să ne asigurăm un loc în El, pentru ca apoi să ne putem bucura de El.... Prin urmare, un Răscumpărător care nu mă răscumpără pe mine, un răzbunător care nu se va ridica niciodată în apărarea sângelui meu – oare de ce folos mi-ar fi? Nu vă lăsați până când, prin credință, nu veți putea spune: „Da, mă arunc cu toată ființa mea asupra Domnului meu Cel viu. El este al meu.“ Poate că te vei ține de El cu o mână firavă, poate că vei considera drept o mare cutezanță să spui: „El e viu, ca Răscumpărător al meu.“ Totuși nu uita că dacă vei avea credință chiar și cât o sămânță de muștar, acea mică credință te va îndreptăți să rostești aceste cuvinte. Dar mai găsim aici un cuvânt ce exprimă puternica încredere a lui Iov: „Știu.“ A spune: „Sper că va fi așa, cred c-o fi“ este, desigur, o mângâiere și atâtea mii de oițe din staulul lui Isus nu trec niciodată de stadiul acesta. Dar pentru a atinge esența mângâierii, trebuie să spui: „Știu.“¹⁸

Faptul că Iov are credința că-L va vedea pe Dumnezeu în trupul său, după ce pielea i-a fost distrusă, indică cu destulă temei că el s-a referit probabil la învierea cu trupul, doctrină nu prea răspândită pe paginile Vechiului Testament, dar acceptată ca normă în vremea Domnului nostru de către evreii ce credeau în Vechiul Testament.

Din nou Spurgeon comentează, în stilul său inconfundabil, pe marginea versetului 26:

Notăți evlavia ce marchează așteptarea lui Iov: „Îl voi vedea pe Dumnezeu.“ El nu spune: „Îi voi vedea pe sfinți“ – deși și aceasta va fi o nespūsă binecuvântare – ci „Îl voi vedea pe Dumnezeu.“ După cum nu spune: „Voi vedea slăvitele porți, voi privi zidurile de jasp, voi admira cununile de aur,“ ci „Îl voi vedea pe Dumnezeu.“ Aceasta este suma totală și esența raiului, în aceasta constă nădejdea fericită a tuturor credincioșilor.¹⁹

19:28, 29 Având în vedere că Iov va fi astfel îndreptățit în viitor, prietenii lui nu ar trebui să-l prigonească, deoarece prin asta riscă să fie pedepsiți.

5. A doua cuvântare a lui Țofar (cap. 20)

20:1-19 Se pare că mărturisirea de cre-

dință a lui Iov a rămas fără ecou. Țofar nu a luat deloc aminte. El spune că istoria omenirii ar demonstra faptul că omul mândru va pieri pe veci. Copiii lui vor cerși de la săraci și vor returna tot ce a fost luat pe nedrept. Ba mai mult, cel rău va fi secerat în floarea vârstei, când e în toată vllaga tinereții. Indiferent cât de luxos a fost traiul său, va pierde dintr-odată tot ce a câștigat prin aspirarea săracilor.

20:20-29 Aproape orice calamitate imaginabilă va veni peste el, inclusiv foamea, strâmtorarea, mizeria, atacurile armate, incendiile și pierderea liniștii. Cerul și pământul vor uneli împotriva sa iar averile lui vor dispărea. Aceasta este moștenirea rânduită de Dumnezeu pentru cei răi.

Iată ce spune G. Campbell Morgan în legătură cu aceasta:

Într-un fragment plin de patetism, Țofar descrie instabilitatea câștigurilor obținute pe căi necinstite. Da, este și un triumf, dar acesta e de scurtă durată. Este o ascendență, dar e urmată de o rapidă dispariție. Există și sentimentul exuberanței pe care o conferă tinerețea, dar aceasta e coborâtă apoi în țărână. Este și o dulceată, dar ea se transformă în remușcare; o înghițire în sec, care se transformă apoi în vomat. Dobândirea unor bunuri fără ca persoana respectivă să se bucure de ele. Dar în ultimă instanță cea mai mare pierdere pentru cel rău este faptul că Însuși Dumnezeu se întoarce împotriva sa, urmărindu-L cu instrumentele judecății. Întinericul îl va învălui. Păcatul său este evidențiat de lumina cerurilor iar pământul se întoarce împotriva sa. Să se examineze cum se cuvine istoria răutății și se va vedea cât de adevărată este.²⁰

6. Răspunsul lui Iov (cap. 21)

21:1-22 Acum Iov cere prietenilor săi să-l asculte cu atenție maximă. Plângerea sa nu este îndreptată neapărat împotriva omului, deși jalnica stare în care se află el ar trebui să trezească compasiunea umană. El contracarează argumentele lor cu observația valabilă că cei răi prosperă în toate domeniile vieții și mor fără suferință, chiar dacă pentru Dumnezeu nu găsesc nici un loc în viața lor. De câte ori, întrebă Iov,

seceră cei răi răsplata pentru păcatele lor în viața de acum? De câte ori nu sunt ei mătu-rați ca pleava purtată de vânt!

Voi susțineți că Dumnezeu îl pedepsește pe un copil pentru păcatele tatălui său. Nicidecum! Să-i pedepsească Dumnezeu pe cei care păcătuiesc; să demonstreze că o face din pricina păcatelor lor. Să-și poarte păcătoșii propriile lor păcate; să resimtă mânia Dumnezeului celui Atotputernic. Când viața unui om s-a încheiat, oare îi mai pasă lui dacă copiii lui sunt fericiți? Poate un om să-L învețe pe Dumnezeu, care judecă până și pe cei sus-puși? (v. 19-22 TEV).

21:23-34 Un om moare în pace, în plină tărie și prosper. Altul părăsește această lume cuprins de amărăciune și sărăcie. În moarte toți sunt la fel. Dacă prietenii lui Iov susțin că cei răi sunt întotdeauna pedepsiți în viața de acum, el va apela la cei care călătoresc mult, rugându-i pe aceștia să mărturisească asupra faptului că deși cel rău s-ar putea să fie pedepsit în viața de apoi, în viața actuală el adesea o duce destul de bine. Nimeni nu-l condamnă, nimeni nu-l pedepsește și el moare la fel ca ceilalți. Iar în încheierea pasajului, Iov le mai spune prietenilor săi și aceste cuvinte: „Cât despre voi, mereu încercați să mă mângâiați, dar o faceți cu cuvinte fără sens. Toate răspunsurile pe care mi le dați sunt o minciună!” (v. 34 TEV).

Cu aceste cuvinte, Iov încheie a doua rundă a schimbului de cuvântări cu prietenii săi. Acești așa-ziși „mângâietori” au cam ajuns la capătul eforturilor lor de a-l găsi pe Iov vinovat de păcat. Dar ei tot nu se lasă, cum vom vedea în următoarea rundă, la care Țofar nu mai participă.

Problema cărții Iov încă nu este rezolvată. De ce suferă cei drepti? Dar Iov a făcut oarecare progrese, în contextul în care câte-va raze de lumină au început să străbată prin stratul gros de întuneric ce pare să înconjoare enigma suferințelor sale.

C. A treia rundă de cuvântări (cap. 22–31)

1. A treia cuvântare a lui Elifaz (cap. 22) În cea de-a treia și ultima dintre runde,

Elifaz și Bildad își duc până la capăt ple-doariile, repetând multe din afirmațiile anterioare. Țofar nu mai spune nici un cuvânt. Apoi Iov le răspunde, nefiind, după câte se pare, afectat de argumentele lor, întrucât știe că nu este un păcătos sau un fățarnic ascuns, ci, după cum ni se spune în capitolul întâi, un om fără prihană (nu însă și fără păcat sau un om smerit). Ultima cuvântare a lui Elifaz este plină de demnitate și frumusețe literară. De data aceasta se adresează cu un pic mai mult respect față de bietul Iov, deși îl nedreptățește în continuare.

22:1-11 Întrebările lui Elifaz au menirea de a demonstra că Dumnezeu nu are nevoie de Iov sau de vreun lucru al acestuia sau de vreo acțiune a sa, ba nici măcar de căile sale neprihănite. Apoi se lansează într-o tiradă de proporții în care îl acuză pe Iov de acte grosolane de răutate, cum că chipurile acesta ar fi luat cu jașca de la săraci gajul lăsat de aceștia, că ar fi refuzat să dea apă de băut celor trudiți, pâine celor flămânzi, că ar fi deposedat cu forța pe unii de pământul lor și că ar fi asuprit pe văduve și pe orfani. Asta, în opinia lui Elifaz, ar fi explicația dilemei în care se află Iov. Realitatea era însă cu totul alta. Iov dovedise un înalt grad de conștiință socială, de o generozitate exemplară.

22:12-20 Iov este îndemnat să nu creadă că Dumnezeu, din înălțimea cerurilor, nu vede ce se întâmplă. Dacă va continua în păcat, i se atrage atenția, va avea parte de soarta celor din zilele lui Noe, când temeliele pământului au fost zguduite de potop, în care au pierit aceiași oameni peste care înainte Dumnezeu adusesese prosperitate. Cei drepti se bucură ori de câte ori cei răi sunt pedepsiți.

22:21-30 În acest ultim apel, Elifaz îi rezervă lui Iov cuvinte de toată frumusețea: „**Fă cunoștință acum cu El și fii în pace**” (v. 21a); „**Atunci Cel Atotputernic va fi aurul tău, argintul tău, bogăția ta**” (v. 25); și „**pe cărările tale va străluci lumina**” (v. 28b). Aceste cuvinte nu sunt doar excepțional de frumoase, dar și *adevărate* – pentru un păcătos pocăit „care se întoarce la Cel

Atotputernic“ și „își îndepărtează fărădelegea din corturile sale“ (v. 23)! Singura problemă este cea care ține de aplicație: Iov nu a trăit în păcat! Barnes rezumă apelul final adresat de Elifaz lui Iov în termenii următori:

Cel Atotputernic va fi apărătorul său; în Dumnezeu își va găsi Iov fericirea; El îi va asculta rugăciunea; lumina va străluci pe cărările sale; iar când alții vor fi fost smeriți, el va fi înălțat.²¹

2. Răspunsul lui Iov (cap. 23, 24)

Capitolele 23 și 24 formează un tot unitar, reprezentând o singură cuvântare, diviziunea dintre capitole fiind rezultatul unei convenții stabilite de învățații biblici din vechime. Iov dezvoltă trei teme în capitolul 23: dorul său de a putea să-și prezinte cazul la tronul lui Dumnezeu (v. 1-9); modul în care își apără el stilul neprihănit de viață (v. 10-12); și frica sa de Dumnezeu, pe care-L vede ca pe un adversar al său (v. 13-17).

23:1-9 Plângerea lui Iov este amară. O, dacă ar putea el să se apropie de tronul lui Dumnezeu și să-l găsească! Spurgeon comentează:

Prima sa rugăciune nu este: „O, dacă aș putea fi vindecat de boala care-mi puroiază aproape orice părticică din trupul meu!“ după cum nu se roagă nici măcar cu aceste cuvinte: „O, dacă aș putea să-mi văd copiii recuperați din ghearele mormântului iar averea mea să fie smulsă din mâinile prădătorului!“ ci primul și cel mai pătrunzător strigăt izvorât din adâncul ființei sale este: „O, de-aș ști unde să-L găsească pe El, care este Dumnezeul meu! De-aș putea să mă apropiez de scaunul Său de domnie!“ Copiii lui Dumnezeu aleargă acasă, când vine furtuna. Este instinctul de origine cerească sădit în sufletul salvat prin har de a căuta adăpost din toate primejdiiile sub aripile lui Iehova.²²

Iov este convins că dacă s-ar putea apropia de Domnul, El ar fi nevoit să recunoască că Iov este neprihănit și astfel ar fi izbăvit pe veci de Judecătorul său.

23:10-12 Versetul 10 este citat adesea ca dovadă în sprijinul afirmației că încer-

cările ar avea un efect sfințitor, dar în contextul nostru Iov are încrederea că va fi găsit nevinovat. Între timp, spune Iov, Dumnezeu acționează în mod arbitrar iar judecățile Sale înfricoșătoare îl umplu de groază. Cu toate acestea, Iov crede că dacă ar fi lăsat să-și prezinte cauza înaintea scaunului de judecată al lui Dumnezeu, ar fi găsit curat ca aurul, constatându-se că a ascultat întotdeauna de cuvintele lui Dumnezeu, pe care le-a strâns ca pe o comoară în sufletul său, mai mult decât hrana de care are trebuință trupul său. Minunatele cuvinte din versetul 10 sunt demne de a fi memorate și rostite de noi în momentele din viață când avem cea mai mare trebuință de ele:

**Dar El știe calea pe care o urmez;
După ce mă va încerca, voi ieși curat
ca aurul.**

23:13-17 Între timp, unicul și aparent arbitrarul Dumnezeu face tot ce dorește sufletul Său iar Iov se teme de El, ba chiar este îngrozit, pentru că Dumnezeu i-a „slăbit“ inima.

24:1-12 Întrucât nimic nu este ascuns de Cel Atotputernic, Iov nu pricepe de ce El nu le dăruiește celor care Îl cunosc dezlegarea dilemei potrivit căreia cei răi par să prospere în viața aceasta. Apoi Iov enumeră în amănunt marile nedreptăți ce se săvârșesc în lumea aceasta – crimele asupritorilor și suferințele celor asupriți. Ridout comentează pe această temă:

Este un tablou dezolant, bazat pe realități arhicunoscute de ei – ca, de altfel, de noi. Cum va putea însă Elifaz să armonizeze aceste realități cu teoria sa, după care răul nu rămâne niciodată nepedepsit în viața aceasta? Dar vai, cum poate Dumnezeu să-și închidă ochii față de aceste lucruri și să-l supună la cazne pe un om credincios, iar nu pe răufăcători? Aceasta este marea dilemă cu care se confruntă Iov, la care nu a găsit nici o dezlegare.²³

Iov se plânge de ceea ce i se pare lui drept eșecul lui Dumnezeu de a guverna lumea (v. 12):

În cetate răsună vaietul celor care mor, și sufletele celor răniți strigă disperat; și totuși Dumnezeu nu-i învinuiește [pe asupritorii] pentru aceste mișelii.

24:13-17 În continuare Iov descrie trei tipuri de rebeli: ucigașul, adulterul și tâlharul. Toți trei preferă întunericul nopții ca mediu propice pentru a-și desfășura activitățile. **Dimineața este totuna pentru ei cu umbra morții.**

24:18-25 În pofida faptului că acești păcătoși răi ar trebui să fie blestemați pe pământ și să li se piardă pomenirea, se pare că Dumnezeu le dă siguranță. Iov susține că cei răi nu mor de o moarte mai năprasnică decât alții, spunând că e gata să răspundă oricui încearcă să-i demonstreze că nu e așa.

Întrucât cuvântarea lui Bildad este atât de scurtă, Țofar neluând deloc cuvântul, iar răspunsul lui Iov este atât de lung, unii experți biblici au opinat că versetele 18-25 nu ar fi deloc răspunsul lui Iov. Unele versiuni moderne ale Bibliei merg până acolo încât dispun textul sub altă formă în acest punct (ca și în altele), într-o manieră nejustificată. Andersen, care „nu este convins că Iov ar fi putut rosti aceste cuvinte,”²⁴ ne arată cum au procedat unii cu aceste texte:

N-ar trebui să ne grăbim a-l deposeda pe Iov de aceste cuvinte cu atâta ușurință, doar pentru că nouă nu ni se par a fi în ton cu cuvintele pe care credem noi că ar trebui să le rostească el. Această decupare s-a operat în trei modalități: mai întâi, unii le-au eliminat în întregime, pe motiv că ar fi o glossă plină de pioșenie care l-ar prezenta pe Iov mai ortodox decât este; alții le-au pus în gura unuia dintre prietenii săi, fie Bildad (NAB), fie Țofar (Pope); iar cei din a treia categorie le-au interpretat ca pe citat al lui Iov despre ceea ce ar spune prietenii săi (RSV, traducere care adaugă cuvintele *You say* („voi spuneți”) și susține că versetele 21-24 ar constitui replica lui Iov; în sfârșit, în a patra categorie, Gordis interpretează integral versetele 18-24 ca fiind un citat).²⁵

3. A treia cuvântare a lui Bildad (cap. 25)

Ultima dintre cuvântările mângâieto-

rilor lui Iov nu este aceea a lui Țofar, cum ne-am fi așteptat, ci a lui **Bildad Șuahitul**. Se pare că Țofar și-a epuizat arsenalul retoric, Bildad nefiind nici el prea prolific, cuvântarea sa fiind foarte scurtă – cea mai scurtă din cartea Iov:

Judecând după caracterul lapidar al cuvântării lui Bildad și după faptul că nu conține, practic, nimic nou, s-ar părea că prietenii săi și-au epuizat toate argumentele pe care au fost în stare să le formuleze. Și acesta nu este un lucru de șagă, deoarece nu erau oameni de rând, ci gânditori profunzi și lucizi, înzestrați cu o forță expresivă rar întâlnită. Ei se exprimă într-un limbaj elevat, de mare noblete, în metafore penetrante, de aleasă frumusețe. Cu toate acestea, poziția adoptată de ei și argumentele formulate au fost greșite, înguste și imposibil de reconciliat cu realitatea.²⁶

Întrucât Bildad a înțeles, în sfârșit, că mulțimea cuvintelor nu ajută la nimic, el se rezumă acum la două teme: măreția lui Dumnezeu (v. 1-3) și nimicnicia omului (v. 4-6).

25:1-3 Dumnezeu deține stăpânirea și frica, oștirile sale fiind fără număr.

25:4-6 Având în vedere că până și luna și stelele nu sunt curate înaintea lui Dumnezeu, ce speranță mai poate avea omul – care nu este decât un vierme... un viermișor? Cuvintele lui Bildad sunt adevărate și sublim exprimate, dar lipsite de dragoste și mângâiere, nefiind astfel de nici un folos pentru a alina suferințele lui Iov.

4. Răspunsul lui Iov (cap. 26)

26:1-4 Mai întâi Iov contracarează argumentul lui Bildad. Chiar dacă ar fi să admitem că Iov este **lipsit de putere și nu are nici o tărie sau înțelepciune**, prin ce i-a venit Bildad în ajutor? Mai degrabă, cuvintele sale au fost zadarnice, lipsite de considerație și total incapabile de a răspunde la argumentele formulate de Iov.

26:5-13 Restul capitoului ne prezintă o descriere minunată a puterii lui Dumnezeu manifestată pe tot cuprinsul universului: circuitul apei în natură (prin evaporare și formarea de precipitații); densitatea

norilor; ciclul luminii și întinericului; furtunile care se formează pe mări; precum și stelele și constelațiile cu care Duhul Său a împodobit cerurile.

Dacă Bildad a subliniat gloria lui Dumnezeu în ceruri, Iov se oprește în acest pasaj asupra puterii Sale în adâncimi: **sub ape, în Seol și în nimicire.**

Iov ne informează – cu secole înainte ca acest adevăr să fi fost predat în școli – că Dumnezeu **ține suspendat pământul pe neant** (o exprimare poetică a poziției planetei noastre în univers și a mișcării în cadrul sistemului solar).

Ce prăpastie incomensurabilă străbat aceste puține, dar superbe cuvinte, situându-se pe o poziție „ca de la cer la pământ“ deasupra cosmogoniilor filosofilor păgâni! Avem aici germeni descoperirilor de mai târziu datorite unor oameni ca Newton sau Kepler. Mare greșeală este a se crede că Scriptura nu ne învață adevăruri științifice! În realitate, ea ne învață tot adevărul de care avem trebuință. Chiar dacă n-o face în limbajul științific la care ne-am aștepta, o face cu acuratețe științifică.²⁷

26:14 Dacă aceste minuni sunt doar marginile căilor Sale și numai adierea lor ușoară ce ajunge până la noi, se întreabă Iov, atunci cine ar putea înțelege tenele lucrărilor Lui puternice?

5. Monologul de încheiere al lui Iov (cap. 27-31)

„Mângâietorii“ lui Iov n-au reușit să-și susțină teoriile cu argumente convingătoare, după cum nici Iov nu și-a rezolvat problema! Dar el este pe drumul cel bun și pare să crească în credință.

Monologul lui Iov conține trei teme principale: Iov contrastează integritatea sa cu *condamnarea celor răi la pierzare* (cap. 27); el elogiază *valoarea neprețuit de mare a înțelepciunii* (cap. 28); și, în fine, în ultima parte, se ocupă de *el însuși* (cap. 29-31).

27:1-5 Cuvintele cu care începe acest capitol: „**Ba mai mult, Iov și-a continuat discursul, zicând**“ sugerează o puternică linie de demarcație, marcând începutul unui segment major. Acum el nu se mai

mulțumește doar să-i răspundă lui Bildad (26:1), ci se adresează tuturor, „descărcându-se“, ca să spunem așa, de o mulțime de lucruri. Iov continuă să-și susțină sinceritatea, **integritatea și neprihănirea**, refuzând să accepte că criticii săi ar putea totuși avea dreptate când îl acuză că suferința sa i se trage dintr-un păcat ascuns.

27:6-23 Iov nu-i apără pe cei răi, pe cei nelegiuiți sau pe fățarnici. Ei își merită necazurile care se abat asupra lor. El dorește să-i învețe pe cei trei prieteni ai săi despre purtările lui Dumnezeu cu omul nelegiuit – aceste adevăruri nefiindu-le străine, deoarece ei înșiși le-au remarcat. Astfel, asupra celui rău se abate adesea dezastrul (deși nu întotdeauna), lovindu-i familia, averea, casa și persoana sa. El va pieri, pe când cei buni se vor bucura.

28:1-11 Acest capitol minunat este întemeiat pe întrebarea formulată în versetele 12 și 20:

Dar unde se poate găsi înțelepciunea?

Și unde este locuința priceperii?

Omul dă dovadă de multă iscusință și perseverență în săpăturile pe care le face pentru a descoperi metale prețioase și mărgăritare. Aici, în prima secțiune a capitolului, omul cu toată deșteptăciunea sa (evidențiată în procesul mineritului) n-a fost în stare să găsească înțelepciunea. În versetele 13-19 bogățiile omenești sunt incapabile de a cumpăra înțelepciunea, iar în versetele 21-28 ne este prezentat Dumnezeu ca *singurul dătător de înțelepciune*.

Este fascinantă descrierea modului în care se făcea mineritul în vremurile de demult, deși ea a dat de furcă mai tuturor traducătorilor. Versetul 4 pare să fi fost cel mai dificil de tradus, rezultatul fiind că aproape nici o traducere în limba engleză nu seamănă în acest punct cu celelalte, fiecare înțelegând textul în alt mod. E interesant de reținut ce spune Andersen în această privință, „de parcă nu s-ar fi aflat în fața traducătorilor același text [original] din limba ebraică.“²⁸

Spre deosebire de Bildad, pentru care

omul nu e decât „un vierme,” Iov îi recunoaște ființei umane iscusința la minerit:

Succesele deosebite pe care le-a înregistrat omul cu miner arată ce deștept și inteligent este el; cu toate acestea, el a fost total neputincios în încercarea de a scoate la suprafață înțelepciunea.²⁹

28:12-19 Cărarea **înțelepciunii** nu se lasă găsită cu una, cu două. Astfel, n-o vom descoperi pe uscat, nici pe mare, după cum nu se poate cumpăra și nu i se poate stabili un preț adecvat, deoarece valorează cu mai mult decât nestematele. **Aurul din Ofir... topazul din Etiopia... mărganul și cristalul nu sunt nimic pe lângă ea.**

28:20-28 **Înțelepciunea și priceperea** sunt ascunse de ochii tuturor ființelor vii. **Pierzarea și moartea** doar au auzit despre ele. Același **Dumnezeu** care a conceput tiparele de neasemuită măiestrie și complexitate este izvorul înțelepciunii. El fiind Acela care a creat-o și a alcătuit-o prin cuvântul Său. **Frica de Domnul este înțelepciunea iar depărtarea de rău este pricepere.**

Din capitolul acesta am putea desprinde învățătura potrivit căreia trebuie să ne supunem providenței lui Dumnezeu, lucrărilor sale, chiar dacă nu întotdeauna le înțelegem.

29:1-7 Iov ne prezintă în continuare o relatare măiastră, de un pronunțat ton nostalgic, a zilelor de odinioară, marcate de prosperitate și onoare, zile după care tânjește cu ardoare. Pe atunci se bucura de bunăvoința și îndrumarea lui Dumnezeu, avându-i în preajmă pe copiii săi. Trăia o viață de bunăstare, bucurându-se în cetate de respectul tuturor, și al cel celor tineri, și al celor bătrâni. Prinții și nobilii îi dădeau cinste din pricina faptelor sale de caritate, a neprihănitii și dreptății sale.

29:18-25 Iov se aștepta să trăiască până la adânci bătrâneți, pentru ca la urmă să moară în pace „**în cuibul**” său, bucurându-se până atunci de prosperitate, vigoare și tărie, întruchipată prin **roua care stătea toată noaptea peste ramurile sale, slava** lui înverzind neîncetat, arcul întinerindu-i

în mână. Oamenii îi ascultau sfatul, sorbindu-l ca pe ploaia de primăvară. Privirea lui zâmbitoare le reda încrederea. Era printre ei ca un fruntaș, **ca un împărat în mijlocul unei oștiri și ca unul care îi mângâie pe cei întristați.** E de neînțeles cum poate pedepsi Dumnezeu pe un astfel de om!

30:1-8 Dar, cu tristețe trebuie s-o spunem, în prezent Iov a ajuns între timp de râsul celor mai tineri decât el, ai căror părinți erau odinioară pleava societății, nedemni nici măcar de a-i păzi turmele, alături de câini; oameni epuizați, slăbănogi și săraci; hămesiți de foame, de se hrăneau din tufele ce cresc sălbatice prin pustiu; **izgoniți din mijlocul oamenilor;** nazazi fără locuință, alungați din țară.

30:9-15 Iată însă că acum tocmai acești oameni de nimic din drojdia societății îl tratează pe Iov cu un dispreț total. Observați efectul de usturătoare ocară realizat de următoarele sintagme: „**cântec zeflemitor,**” „**ei m-au făcut de pomină,**” „**le este lehamite de mine,**” „**mă scuipă în față,**” „**imi împing picioarele**” (probabil i-au pus piedică), „**îmi distrug** (sau blochează) **cărarea,**” etc. **Onoarea și prosperitatea** lui Iov au dispărut fără urmă.

30:16-23 Iov este muncit de **dureri**, cu fața schimonosită de agonie. A ajuns numai **țărăni și cenușă**, gata să moară. Dumnezeu nu-i răspunde la rugăciuni, ba i se împotrivesc cu cruzime, îl azvârle într-o parte și-n alta, fiind pe punctul de a-l omorî.

30:24-31 Oare îl va lovi El în mormânt pe cel ce l s-a rugat când a fost pe moarte? Iov s-a purtat milostiv cu alții, dar lui nimeni nu i-a arătat îndurare. Suferințele sale intense sunt acutizate de singurătatea și respingerea de care are parte din partea oamenilor. Condiția sa fizică, dar mai ales cea psihică, sunt sub orice critică. De ce a trebuit oare ca un om neprihănit ca Iov să ajungă **frate cu șacalii și tovarăș cu struții?**

31:1-12 Iov afirmă că nu și-a permis să arunce priviri pline de poftă asupra unei tinere (fecioare). El știe că Dumnezeu vede și pedepsește un atare păcat. Dar Iov nu s-a

purtat cu viclesug. Dacă ar fi supus la un examen onest, Dumnezeu S-ar convinge că așa stau lucrurile. Nu, Iov nu s-a depărtat de la cărarea neprihănirii. Dacă ar fi făcut-o, ar fi meritat să-și piardă **recolta**. Nu a pofit nevasta aproapei. De-ar fi făcut-o, ar merita ca soția lui să-i fie dată altuia iar averile și însăși viața lui să fie nimicite.

31:13-37 Iov s-a purtat cu mărinimie față de servitorii săi. A fost milostiv cu săracii, cu văduvele și cu orfanii. N-a fost încolțit de lăcomia după aur, nici nu s-a lăsat amăgit în taină de idolatrie (nu și-a sărutat mâna în semn de închinare la soare și la lună); n-a purtat necaz pe dușmanii lui; a fost primitor față de toți, liber de păcate ascunse, cinstit în tranzacțiile cu proprietăți imobiliare. Dacă i s-ar putea aduce acuze într-o carte, ar purta-o cu mândrie ca pe o cunună!

31:38-40 La sfârșitul capitolului 31 **cuvintele lui Iov s-au încheiat**. În ce-l privește pe Ridout, acesta nu se împacă cu finalul lui Iov:

Cuvintele lui Iov se vor încheia cu adevărat atunci când el va fi gata să dea cinste și laudă Celui ce este vrednic să le primească. În ce ne privește, suntem bucuroși să constatăm că Iov și-a isprăvit cuvintele așa cum sunt rostite ele în această etapă.³⁰

III. INTERVENȚIA LUI ELIHU

(cap. 32-37)

A. Cuvântarea lui Elihu adresată celor trei prieteni ai lui Iov (cap. 32)

32:1-6 În acest punct încetează convorbirile dintre Iov și cei trei prieteni ai săi. În mod normal, cum am arătat deja, ar fi urmat să ia cuvântul Țofar, dar din motive neprecizate acesta nu mai vorbește.

Un tânăr, pe nume **Elihu, fiul lui Baracheel Buzitul**, ascultase dezbaterea încinsă dintre Iov și cei trei critici ai săi. Mulți cercetători ai Bibliei văd în el o întruchipare a lui Cristos, Mijlocitorul nostru. Elihu pare a fi puntea de legătură nimerită dintre modul în care analizează prietenii lui Iov situația sa și soluția pe care o aduce Iehova. Pe scurt, el este un inter-

mediar între oameni și Dumnezeu, un mediator care pregătește intrarea în scenă a Domnului.

În schimb, alți comentatori nu-l privesc într-o lumină prea favorabilă, considerându-l un tânăr înfumurat și încrezut!

În orice caz, Elihu (al cărui nume înseamnă *Dumnezeul meu este El*) s-a aprins de mânie împotriva lui Iov, pentru faptul că acesta s-a îndreptățit **pe el, mai degrabă decât pe Dumnezeu**. Nici față de **cei trei prieteni** ai săi nu a avut prea multă îngăduință, reproșându-le că nu i-au dat lui Iov răspunsurile potrivite. În versetele următoare el face un rezumat al discuțiilor din cele douăzeci și nouă de capitole precedente.

32:7-22 Din rațiuni de respect față de vârsta lor înaintată, Elihu a tăcut, mulțumindu-se să asculte cu toată atenția ce au spus aceștia, dar acum nu se mai poate stăpâni.

Elihu începe cu afirmația potrivit căreia **oamenii mari** (sau **oamenii cu număr mare de ani**, NKJV marg.) nu sunt întotdeauna înțelepți, Dumnezeu putând să-i dea pricepere unui om mai tânăr, cum este, de pildă, el. Criticilor lui Iov le reproșează că n-au avut argumente convingătoare, eșecul lor forțându-l pe Elihu, dinăuntrul ființei sale, să ia cuvântul. Dar el promite că vorbirea sa va fi nepărtinitoare și nemăgulitoare.

B. Cuvântarea lui Elihu adresată lui Iov (cap. 33)

33:1-7 Spunându-i „te rog“, Elihu îi solicită lui Iov atenția maximă, deoarece îi va spune **cuvinte** pline de sinceritate și adevăr. Iov dorise să aibă prilejul de a se dezvinovăți înaintea lui Dumnezeu. Acum Elihu, deși este un muritor făurit din lut asemenea lui Iov, îi va fi purtător de cuvânt înaintea lui Dumnezeu iar Iov va putea să se apere, dacă va dori, fără să-i fie teamă de mânia divină.

33:8-18 Elihu îl mustră pe Iov pentru modul în care a susținut acesta că este absolut nevinovat și pentru că L-a învinuit pe Dumnezeu că s-ar fi purtat nedrept cu el. **Dumnezeu este mai mare decât omul și nu are de dat nimănui socoteală...**

pentru felul în care Se poartă cu omul. E drept însă că **Dumnezeu** vorbește prin visuri și vedenii de noapte, pentru a-i preveni să se ferească de rău și de mândrie și pentru a-i păzi de o moarte năprasnică.

33:19-30 Domnul vorbește și prin intermediul durerii și al maladiilor grave, când până și alimentele gustoase i se par omului respingătoare. Dacă un sol sau un mediator va explica neprihănirea căilor lui Dumnezeu (iar cel suferind va răspunde prin credință), Dumnezeu îl va salva, să nu se coboare în Groapă, în temelul unui preț acceptabil de răscumpărare. Elihu nu explică în ce constă prețul de răscumpărare, dar noi suntem îndreptățiți să credem că este vorba despre Cel „care S-a dat pe Sine ca preț de răscumpărare pentru toți” (1 Tim. 2:6). Când cineva răspunde la glasul Domnului, spune Elihu, este refăcut și însănătoșit, fizic și spiritual. Cel ce-și mărturisește păcatele este răscumpărat din moartea spirituală și/sau din cea fizică.

33:31-33 Dacă Iov dorește să ia cuvântul, e liber s-o facă. Dacă nu, să asculte în continuare, cu toată atenția, reținându-se de la orice comentarii până când Elihu îl va învăța ce este înțelepciunea.

C. Cuvântarea lui Elihu adresată celor trei prieteni ai lui Iov (cap. 34)

34:1-15 În continuare, **Elihu** se îndreaptă spre cei trei prieteni ai lui Iov, rugându-i să pună la încercare cuvintele sale cum ar gusta alimentele. Apoi citează afirmația lui Dumnezeu conform căreia Dumnezeu ar fi nedrept când îl face pe un om neprihănit ca el să sufere, și că n-are rost să fii evlavios pentru a-I fi plăcut lui Dumnezeu. După care subliniază că **Dumnezeu** nu Se face niciodată vinovat de nedreptate. Dacă S-ar retrage, creaturile Sale ar pieri cu desăvârșire.

34:16-30 Nu se cade să-i spui unui **rege** sau unui nobil că este **rău** sau **nevrednic**. Cu atât mai de neconceput este să-L condamni pe Suveranul universului, care este de o imparțialitate desăvârșită! Nici o răutate nu poate fi ascunsă de Dumnezeu; El îi zdrobește pe cei răi, dar îi izbăvește pe cei asupriți.

34:31-37 Adresându-se, după câte se

pare, lui Iov, Elihu îl sfătuiește în continuare să-și mărturisească și să se lepede de păcatul său, încetând de a-I mai cerc lui Dumnezeu să facă ce dorește Iov. Elihu spune că acesta a vorbit în necunoștință de cauză, că a rostit cuvinte pline de răutate, că din gura lui s-a revărsat răzvrătirea, păcatul și o sumedenie de cuvinte îndreptate împotriva lui Dumnezeu.

D. A doua cuvântare a lui Elihu adresată lui Iov (cap. 35-37)

35:1-8 Apoi **Elihu** îl mustără pe Iov pentru cutezanța de a fi pretins că se poartă mai neprihănit decât Dumnezeu și pentru afirmația că nu s-ar merita să fii neprihănit. Păcatul omului nu-L vatamă pe Dumnezeul suveran, după cum neprihănirea omului nu-I aduce lui Dumnezeu nici un folos.

35:9-16 Asupritorii mândri strigă desperați când dau de necaz, dar nu-L recunosc pe Dumnezeul care le-a dat înțelepciune mai presus de animale și păsări; drept care, rugăciunile lor nu sunt ascultate. Chiar dacă nu-L vedem, Dumnezeu ne vede *pe noi*, iar noi trebuie să ne încredem în El și să nu fim aroganți.

36:1-12 În a patra sa cuvântare, Elihu pretinde că a făcut apel la adevărurile profunde ale lui Dumnezeu pentru a apăra **dreptatea** lui Dumnezeu și a explica suferința. Domnul dă dovadă de cel mai înalt grad de dreptate în modul în care se poartă deopotrivă, cu cei răi, și cu cei asupriți, precum și cu cei neprihăniți (v. 7-9), fie că sunt regi... ocupând tronul unui regat, fie deținuți în lanțuri. Când oamenii neprihăniți se poartă sfidător, El caută să-i aducă la poacăință, arătându-le păcatele pe care le-au săvârșit. Dacă Îl ascultă și-L slujesc, El îi binecuvântează cu propășire. În caz contrar, ei pier loviți de sabie, fără cunoștința lui Dumnezeu.

36:13-21 Dacă Iov ar fi fost supus și căit, Domnul l-ar fi izbăvit din groaznica sa strâmtorare, dar întrucât a ținut morțiș să-și declare propria lui neprihănire, acum suferă aceeași judecată de care au parte și ipocriții. Elihu îl avertizează că dacă va continua pe calea acesta, va avea parte de o soartă din care nici un preț de răs-

cumpărare, oricât de mare, nu-l va putea izbăvi. (Versetul 18 este un avertisment foarte necesar și actual pentru păcătoșii de toate vârstele.)

36:22-33 Întrucât Dumnezeu este atotînțelept, Iov are datoria să-L preamărească. Măreția lui Dumnezeu se poate vedea și din stăpânirea Sa asupra ploii, norilor, tunetului și fulgerelor. Noi nu putem pricepe deplin magnitudinea tuturor aspectelor cuprinse în providența Sa, dar știm că ele vestesc harul pentru copiii Lui. Cu mult timp în urmă, Andreae a scris următoarele cuvinte:

Aceeași furtună care, pe de o parte, este trimisă asupra pământurilor sub formă de pedeapsă, cu rol nimicitor, este, de cealaltă parte, menită să le aducă binecuvântări din belșug, făcându-le să rodească. Astfel chiar și cele mai severe din judecățile lui Dumnezeu trebuie privite în același timp ca pe o sursă din care picură harul divin.³¹

37:1-13 Elihu continuă să exploreze diversele aspecte ale naturii, pentru a demonstra înțelepciunea, puterea și inimaginabil de complexa maiestate și splendoare a lui Dumnezeu. Descrierile sale ale unor stări din natură, furtuna cu ploile torențiale sau vârtejul, zăpada, ploaia binecuvântată, frigul, vânturile de la nord, norii groși și cei luminoși sau lumina strălucitoare a soarelui, sunt de-acum cunoscute pentru frumusețea lor.

37:14-23 Elihu încheie cu un apel adresat direct lui Iov: „**Ia aminte, Iov, la aceste lucruri! Stai liniștit și cântărește lucrările minunate ale lui Dumnezeu!**“ După care pune sub semnul întrebării cunoștințele lui Iov despre natură: cum sunt echilibrați norii și de ce îi este cald când suflă vântul din sud. Aceste provocări sunt o anticipare a unor întrebări similare dar mai sfredelitoare pe care Însuși Creatorul i le va pune lui Iov în următoarea și ultima secțiune majoră a cărții. O putere atât de mare și minunată depășește cu totul puterea noastră limitată de pricepere. De aceea, cel mai bun lucru pe care îl poate face omul este să se teamă de Domnul și să se supună disciplinei Sale, spre deosebire de Iov, care L-a învinuit pe Domnul că este nedrept.

37:24 Ultimul verset rostit de Elihu constituie aplicația la Iov, o concluzie succintă a întregii chestiuni. Primul rând din versetul 24 este lesne de înțeles; al doilea este dificil în NKJV (și în alte versiuni). Francis Andersen traduce rândul doi diferit, interpretând termenul negativ din construcția găsită în originalul ebraic ca pe o afirmație, mai degrabă decât ca pe o negație:

De aceea, oamenii se tem de El:
Negreșit toți cei cu inima înțeleaptă se tem de El!³²

IV. REVELAȚIA DOMNULUI (38:1-42:6)

A. Prima provocare pe care i-o adresează Domnul lui Iov (38:1-40:2)

1. *Introdactivă* (38:1-3)

Domnul Însuși îi răspunde acum lui Iov din vârtej, un vehicul de comunicare a lui Dumnezeu cu oamenii destul de frecvent întâlnit în Vechiul Testament. Cuvintele lui Dumnezeu sunt foarte binevenite, după cearta de cuvinte din capitolele precedente. Iov umbrise sfatul cu cuvinte lipsite de pricepere, adică procedase ca un necugetat când pusese la îndoială dreptatea lui Dumnezeu în purtările Sale față de el. Acum Domnul va fi Cel care va pune întrebări, iar Iov va trebui să se pregătească să **răspundă** la ele!

În întrebările ce urmează, Dumnezeu nu ne oferă o explicație detaliată a tainei suferinței. Mai degrabă, El cutreieră universul pentru a ne oferi câteva străfulgerări ale maiestății, gloriei, înțelepciunii și puterii Sale. El spune, de fapt: „Înainte de a te apuca să-Mi critici căile, ar trebui să te întrebi dacă ai putea gestiona creația cu aceeași eficacitate cu care o gestionez Eu.“ Or, asta nu face altceva decât să-i arate lui Iov cât de neputincios, ignorant, insignifiant, inadecvat, incompetent și mărginit este.

Cum arată Ridout, aici avem de a face cu vocea Domnului:

Nu mai asistăm la băjbăielile minții naturale. ca

în discursurile prietenilor; nici la țipetele stridente ale credinței rănite, ca în cazul lui Iov; după cum nu mai auzim nici chiar limbajul așezat și logic structurat al lui Elihu. Acum suntem în însăși prezența lui Iehova, El fiind cel care ne vorbește.³³

Pe măsură ce audiem întrebările Domnului, avem mereu impresia că ele ar putea fi formulate la modul *alegoric*, fiind capabile de înțelesuri spirituale mult mai adânci și că însăși ordinea în care se succed își are semnificația ei. Între timp, vedem ca într-o oglindă, încetoșat.

Unii ar putea interveni aici, spunând că, grație cuceririlor științei din epoca modernă, noi cunoaștem răspunsurile la multe din întrebările puse de Dumnezeu. Drept răspuns la aceasta, Baronul Alexander Humboldt a recunoscut că

la întrebările la care Iov n-a fost în stare să răspundă nici oamenii de știință încă nu sunt capabili să răspundă. Asta pentru că deși oamenii de știință sunt foarte isteți când e să explice cauzele secundare, atunci când ajung la cauzele primare se împotmolesc de-a binelea. Ei nu pot nicicum să ajungă la marea cauză și nici nu vor [să accepte] marea cauză.³⁴

2. Provocarea pe baza minunilor creației inanimate (38:4-38)

38:4-7 Într-un limbaj poetic de neasemuită frumusețe, Domnul Se referă la crearea lumii, când El a pus temeliele pământului, stabilindu-i dimensiunile, trasându-i coordonatele și asigurându-i suportul (după cum știm, realizat prin suspendarea planetei în spațiul cosmic) – prilej care le-a determinat pe stelele dimineții să izbucnească în cântări de bucurie și pe toți fiii lui Dumnezeu să scoată chiote de veselie. Apoi Domnul întreabă: „Unde ai fost tu când au avut toate acestea loc?”

38:8-11 Trecând apoi de la cosmologie la geografie și oceanografie, Domnul descrie cum a pus El hotar mării, în limitele actualelor țărături, neîngăduindu-i să pătrundă mai departe în interiorul uscatului; cum a înveșmântat apele ca pe un prunc, cu nori și cu întuneric gros.

38:12-18 În continuare El zugrăvește în culori vii cum stăpânește dimineața – cum zorii dimineții mijesc pe ceruri, revărsându-și lumina binecuvântată în calea lor, demascându-i pe cei răi cărora le place să opereze sub acoperirea întunericului; cum îi scoate lumina la iveală pe aceștia, ca dintr-un ascunziș. Cum pune lumina în evidență relieful pământului, ca o pecete imprimată peste lut; cum este scos la iveală veșmântul de culori al peisajului Terrei. Cum până și întunericul, respectiv „lumina” preferată a răufăcătorilor, le este refuzat acestora, dându-se astfel în vileag uneltirile lor. Să spună Iov ce știe despre adâncimile oceanului – îl provoacă Domnul – despre tărâmul morții și despre întinderea pământului.

38:19-24 În continuare Dumnezeu îl examinează pe Iov cu privire la originea și natura luminii. Soarele nu constituie răspunsul suficient, deoarece exista lumină (Gen. 1:3) chiar înainte de a fi fost așezat soarele în spațiu (Gen. 1:16). A fost Iov destul de vârstnic pentru a cunoaște răspunsul? Și apoi ce cunoaște el despre zăpadă, despre grindină, pe care Dumnezeu le canalizează uneori în slujba Sa în vremuri de restriște sau de război? Cum se răspândesc lumina și vântul de răsărit, care par să aibă un punct de origine, peste întreaga suprafață a pământului?

38:25-30 Apoi, la ora de meteorologie, Iov este chestionat în legătură cu căderile de ploaie și fenomenul tunetului, despre modul în care se revarsă apa peste suprafața deșertului, făcând să înflorească și să apară pe el toate tipurile de vegetație; este întrebat apoi în legătură cu sursa ploii, despre felul cum se formează roua, gheața și promoroaca. Cum se face că apa îngheață atât de solid, încât se îngroașă ca piatra peste fața adâncului?

38:31-33 Nici o altă știință nu pare să fi fost calculată să-i demonstreze omului cât de insignifiant este ca știința astronomiei. Iată că Dumnezeu îl chestionează pe Iov cu privire la capacitatea acestuia de a mânui stelele și constelațiile, de a le păstra pe orbitele lor și de a stabili influența lor asupra pământului.

Având în vedere afirmațiile frecvente

pe care le auzim despre presupusa putere extraordinară a omului asupra naturii, prin intermediul științei, cuvintele lui Spurgeon, bazate pe versetul 31 din textul traduceri KJV, sunt o binevenită contrabalansare:

“Canst thou bind the sweet influences of Pleiades, or loose the bands of Orion?” („Poți tu să înnozi legăturile Pleiadelor sau să dezlegi frânghiile Orionului?”)—Job xxxviii, 31.

Când suntem ispitiți să ne fălim cu forțele capacităților noastre, splendoarea naturii ne-ar putea arăta îndată cât de minusculi suntem. Căci nu putem urni nici măcar pe cea mai mică dintre stelele ce strălucesc pe boltă, după cum nu putem stinge nici măcar una din razele dimineții. Vorbim despre putere, dar cerurile rād de noi cu poftă. Când Pleiadele strălucesc în anotimpul primăverii cu căldura specifică acestui echinocțiu, noi nu le putem înfrâna acțiunea, iar când Orionul tronează pe înălțimile cerești, ferecând anul în ale iernii cătușe, ne este cu neputință să slăbim glacialele sale centuri. Anotimpurile își urmează cursul ciclic după rânduiala divină și omenirea toată cu o fărâmă nu le poate clinti din drumul lor. O, Doamne, ce e omul?³⁵

38:34-38 E limpede că oricine poate pune sub semnul întrebării înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu trebuie să fie în stare și să aducă ploaia, strigându-le norilor, sau să poruncească fulgerului și acesta să i se supună pe dată! Poate oare Iov să-I spună lui Dumnezeu cum funcționează **mintea**, cum dobândește omul înțelepciune și pricepere în toate aceste domenii?³⁶ Nici un om nu are înțelepciunea de a număra norii, darămite particulele de apă din care sunt alcătuiți. Tot așa nimeni nu poate stabili vremea când ploaia va uda pământul uscat, care, în urma secetei, s-a făcut numai brăși și bulgări.

3. Provocarea pe baza minunilor creației animate (38:39-40:2)

38:39-41 În acest punct Dumnezeu trece de la *creația inanimată* la cea *animată*. Prin suita de întrebări pe care continuă să i le pună, El îi amintește lui Iov

despre providența Sa – cum își deschide mâna și potolește foamea tuturor ființelor vii, de la falnicii lei când stau ghemuiți în vizuina lor, sau la pândă în culcușul lor până la corbul nepretențios, căruia Dumnezeu îi pregătește hrana când puii săi strigă către El.

39:1-8 Lui Iov i se amintește că nimeni în afară de Dumnezeu nu cunoaște pe deplin perioadele de gestație, cum nasc viețuitoarele fiecare după felul lor, nici instinctele caprelor sălbatic de munte sau ale căprioarelor. Măgarul sălbatic, care nu poate fi legat, nici ținut la oraș, sub frâu, ci străbate pustiul și munții, în căutare de verdeață.

39:9-18 Tot așa și bivolul sălbatic respinge orice încercare de a fi prins la jug pentru a ara sau asigura tracțiunea. Dar struțul, cu aripile sale neobișnuite? În unele privințe s-ar putea spune că ea se poartă nechibzuit, depunându-și ouăle în locuri descoperite și tratându-și puii cu asprime. Și totuși, când vine vorba de alergat, rāde de calul de cursă cu călărețul său cu tot!

39:19-25 În continuare Dumnezeu îl întreabă pe Iov dacă el a dăruit calului de război tăria sa sau i-a înveșmântat gâtul cu tunetul (sau cu coama sa, în NKJV marg.). Maiestuos și viteaz, mâncând pământul, el se avântă în luptă fără să se teamă de glasul ca de tunet al căpeteniilor sau de strigătele de luptă, cu tolba de săgeți zângănitore pe el, cu sulița și lancea strălucind.

39:26-30 Oare Iov i-a dat uliului înțelepciunea să migreze spre sud? El l-a învățat pe vultur să zboare, să-și facă cuibul pe stânca amețitoare, de unde zărește cu ochii săi ageri prada de la mare distanță, și să-și deprindă puii să-și caute singuri de-ale mâncării?

40:1, 2 Din nou Domnul îl muștră pe Iov pentru impertinența sa, de a-i fi băgat de vină Celui Atotputernic. Dacă e chiar așa de înțelept și de puternic, atunci negreșit s-ar cuveni să poată răspunde la întreg catalogul întrebărilor care tocmai i s-au pus!

B. Răspunsul lui Iov (40:3-5)

Domnul îl întreabă pe Iov cu ce drept îl **corectează** sau îl muștră pe El în domeniul

providenței, când știe atât de puține despre creația naturală. Cel puțin acum, Iov nu mai face pe grozavul, ci își ocupă locul ce i se cuvine, zicând: „**Iată, eu sunt de nimic. Ce să-ți răspund? Îmi pun mâna la gură.**“ (îmi astup gura cu mâna) Coplesit de-a binelea de vastele cunoștințe ale Domnului, el se hotărăște să nu mai spună nimic.

C. A doua provocare pe care i-o adresează Dumnezeu lui Iov (40:6-41:34)

1. Iov este invitat să răspundă ca un bărbat (40:6-14)

Dar răspunsul lui Iov nu e izvorât numaidecât din pocăință, drept care Domnul continuă să-l dojenească **din mijlocul vârtejului (furtunii)** și-l îndeamnă pe Iov să se încingă, vorbind ca un **bărbat**. Oare nu-L acuzase Iov pe Dumnezeu că e nedrept? Nu-L condamnasese el, pentru a se scoate pe el nevinovat? Acum a venit rândul ca Iov să îndeplinească rolul dumnezeirii, etalându-și atotputernicia și vorbind cu tunetul. Să ocupe tronul, să îmbrace veșmintele maiestății, splendorii, slavei și frumuseții. Și de va putea înfăptui toate acestea, Domnul îi va recunoaște puterea, de a-și fi sie însuși propriul izbăvitor.

2. Iov este invitat să ia aminte la behemot (40:15-24)

Mai departe, Domnul îl îndeamnă pe Iov să ia aminte la behemot, pe care tot El l-a creat, ca și pe Iov. Aceste cuvinte demolează opinia unor comentatori care afirmă că behemotul și leviatanul ar fi fost niște făpturi *mitologice* binecunoscute în lumea antică. Că ele au fost ființe reale, iar nu închipuiri e limpede din acest text, căci o ființă imaginară, inexistentă nu ar fi putut contracara o ființă creată, cum este omul.

Cuvântul behemot este pluralul unui substantiv obișnuit din limba ebraică, prin care sunt desemnate vitele (*behemah*). Meredith Kline explică:

Termenul behemot, redat la forma de plural intensiv, desemnând „fiara prin excelență,” ar

putea constitui un epitet, însemnând cununa căilor lui Dumnezeu (v. 19a), după cum și în cazul leviatanului se fac afirmații de factură superlativă (41:33, 34).³⁷

Dumnezeu îl prezintă pe behemot ca **prima din căile Sale**, adică Exponata Numărul Unu din regnul animal. Deși nu suntem în stare să-l identificăm cu certitudine, știm că este erbivor, amfibiu și peste măsură de puternic. Că se odihnește în ținuturile mlăștinoase, ferite, și că nu se lasă intimidat. Învățământul care se desprinde de aici este că dacă Iov nu poate stăpâni nici măcar acest dobitoac, cum se poate aștepta să stăpânească lumea?

Behemotul a fost uneori identificat cu hipopotamul,³⁸ iar unii traducători ai Bibliei, printre care și Louis Segond, în versiunea sa franceză, chiar introduc acest termen în textul sacru. Numai că oricât de multă imaginație ai avea, tot n-ai putea califica hipopotamul, „prima din căile Domnului” – mai degrabă ai putea atribui acest calificativ unui elefant, sau unui mamut, dar în nici un caz unui hipopotam! Când copiii vizitează grădina zoologică, pot fi auziți chiuind de încântare când privesc coada scurtă a bietului hipopotam, pe când în behemot ni se spune (40:17) că **își îndoiaie coada tare ca un cedru!**

Unii oameni de știință creștini sunt convinși în prezent că behemotul trebuie să fi fost un animal, dispărut între timp, care a trăit probabil în regiunile izolate din jungla africană. De fapt o reptilă de tipul dinozaurului pare să corespundă foarte bine descrierii biblice.³⁹

Iov este invitat să ia aminte la leviatan (cap. 41)

Dumnezeu nu a răspuns direct la plângerile formulate de Iov. Mai degrabă, El pare să-i fi spus lui Iov: „S-ar cuveni să ai încredere în înțelepciunea, dragostea și puterea Unuia care este atât de mareț, atât de maiestuos, atât de glorios.”

41:1-9 O altă ființă amfibiă, de proporții impresionante este **leviatanul**, care ocupă un loc unic în cadrul creațiunii lui Dumnezeu. Poate Iov să-l strunească pe acest animal? – dorește Dumnezeu să știe.

„Atinge-te de el o singură dată, și a doua oară n-o să-ți mai treacă prin gând s-o faci. Niciodată nu vei uita lupta [ce va urma]” (v. 8 TEV). Termenul **leviatan** din literatura străvechilor canaaniti desemna „un balaur marin cu șapte capete,” dar, cum arată Andersen, asta „nu demonstrează că leviatanul ar fi totuși monstrul cu însușiri mitologice din acest poem.”⁴⁰

În limba engleză folosim curent termeni precum *Thursday* (joi), *January* (ianuarie) și *hell* (iad) fără să exprimăm prin aceasta credința în originile *cuvintelor propriu-zise* în literatura păgână. Uzanța este cea care stabilește în final sensul cuvintelor, iar aici Dumnezeu îl îndeamnă pe Iov să ia aminte la o ființă reală, chiar dacă noi, cei de azi, nu putem identifica cu precizie care din animale este desemnat prin termenul „leviatan.” Cel mai frecvent s-a optat pentru crocodilul din apele Nilului, și, într-adevăr, descrierea biblică corespunde foarte mult cu însușirile acestui animal.

Pe când behemotul este în principal o făptură *de uscat*, leviatanul este prin excelență o creatură *acvatică*. Omul nu-l poate prinde cu cârligul și undița; nu-l poate îmblânzi și nu-l poate domestici, ca pe un animal favorit de casă. Înelișul său exterior, ca o platoșă armată, respinge harpoanele și sulitele iar privirea sa îl lecuiește pe om de orice încercare de a se lega de el.

41:10, 11 Dumnezeu întreprinde descrierea pentru a pune o întrebare pertinentă: Dacă oamenii se cutremură în fața unei simple făpturi de genul acesteia, cu cât mai multă frică ar trebui să se poarte ei față de El care a creat făptura respectivă, El, care este etern, Stăpânul și Creatorul a toate? Kline comentează:

Negreșit aici este miezul fragmentului: Iov trebuie adus în punctul de a recunoaște, pomind de la neputința sa de a învinge până și o făptură creată asemenea lui, cât de mare este nechibzuința de a aspira la tronul Creatorului.⁴¹

41:12-33 Dar să revenim la leviatan, a cărui structură este de proporții masive, fiind înzestrat cu o forță extraordinară.

Pielea lui e extrem de dură, constituind un formidabil strat protector. El nu poate fi înfrânat. Gura și dinții săi sunt ca un clește. Pielea și solzii săi se aseamănă cu o armură de plăci suprapuse. În termeni poetici, Domnul descrie strănutul acestui animal, cu groaza pe care o răspândesc ochii, gura și nările sale, atunci când este provocat. Tăria leviatanului este uriașă iar carnea de pe el bine închegată, compactă. Neînfricat, el umple de frică pe cei cu inimile cele mai curajoase, când se scutură și respinge săgețile inofensive îndreptate împotriva sa. Când se târește prin mâl, lasă în urma sa o dără de săgeți, ca și când pânțelele i-ar fi din cioburi de sticlă. Face să clocotească adâncul ca un cazan, lăsând după el o cărare luminoasă (fosforescentă). Chiar dacă ar fi să ținem cont de tendința literaturii răsăritene de a recurge frecvent la hiperbole, este greu să ne imaginăm cum ar putea, până și cel mai mare crocodil, să fie denumit: „**rege peste toți copiii mândriei.**”⁴²

Descrierile animalelor sălbatice sau poate ale unor dinozauri din aceste capitole *reflectă* gloria, puterea și maiestatea lui Dumnezeu Însuși. Ele sunt creația Sa și El Se folosește de ele în mod expres pentru a ilustra splendoarea și tăria Sa. De aceea nu trebuie să ne mire că începe cu animale plâpânde cum ar fi căprioara și corbul, pentru ca apoi să treacă treptat la cea mai mare dintre toate creaturile, *behemotul* pe uscat și la regele tuturor animalelor – leviatanul de pe mare, care a avut o reputație incredibil de fioroasă.

D. EPILOG: TRIUMFUL LUI IOV (42:7-17)

A. Prietenii lui Iov sunt muștrați și reabilitați (42:7-9)

Domnul îi muștră apoi pe **Elifaz** și pe cei **doi prieteni** ai săi⁴⁶ pentru că L-au reprezentat eronat, susținând că toate suferințele sunt o formă de pedeapsă pentru păcate săvârșite. În cazul lui Iov o atare afirmație nu a putut sta în picioare. Apoi, ascultând de porunca lui Dumnezeu, ei au adus o uriașă jertfă arsă-de-tot (**șapte tauri și șapte berbeci**). Iov a îndeplinit rolul de

mijlocitor, rugându-se **pentru prietenii săi**, urmarea fiind că a fost oprită judecata ce urma să se abată asupra lor, iar Iov a fost acceptat.

B. Refacerea averii lui Iov (42:10-17)

42:10-12 De îndată ce Iov s-a rugat pentru ei, Domnul i-a redat, în ordine inversă, îndoit cât avusese Iov înainte: de două ori mai multe oi, cămile, boi și măgărite.

42:13-17 De asemenea a primit șapte fii și trei fiice, ceea ce a dublat numărul membrilor familiei sale, devreme ce se presupune că încă îi mai *avea* pe primii zece în cer. **Iov a trăit încă o sută patruzeci de ani. Domnul l-a binecuvântat pe Iov în zilele din urmă mai mult decât la început. Și astfel Iov a murit, bătrân și sătul de zile.** Și în toate acestea, Iov nu l-a blestemat pe Dumnezeu, cum spusese Satan că va face.

Este o minunată trăsătură a harului lui Dumnezeu că Iov, care fusese atât de hidos desfigurat de boala sa, după refacerea sa, a avut **fiice** de o frumusețe ieșită din comun (e îndeobște cunoscut faptul că tații au înclinația să se laude cu frumusețea fiicelor lor!). Pline de învătăminte sunt și numele fiicelor lui Iov:⁴⁷ **Iemima** (*porumbiță*); **Kezia** (*cassia, o coajă de scorțișoară* cu aromă plăcută); și **Keren-Hapuc** (*corn de cosmetice pentru ochi*⁴⁸). De asemenea, Iov le-a dat o moștenire împreună cu *frații* lor, aceasta nefiind probabil un obicei curent în era patriarhală.

V. ÎNCHEIERE: ÎNVĂȚĂMINTELE CE SE DESPRIND DIN CARTEA IOV

Dacă stăm să ne gândim, taina suferinței umane tot n-a fost pe deplin elucidată. Sau, cum se exprimă Wesley Baker:

Când ajungem la capătul cărții Iov, nu găsim scris nici un răspuns. Nimic care să satisfacă mintea logică!⁴⁹

Dar putem fi siguri de două fapte imuabile:

Mai întâi de faptul că suferința lui Iov nu a fost urmarea directă a vreunui păcat săvârșit de el. Dumnezeu a depus mărturie despre el că este un om drept (1:8). Dumnezeu a mai afirmat că logica și argumentația celor trei prieteni ai lui Iov – cum că Iov era pedepsit de Dumnezeu din pricina păcatelor sale – nu a rămas în picioare (42:8).

În al doilea rând, deși Iov nu a suferit datorită faptului că ar fi păcătuit, încercările prin care a trecut *au dat totuși în vileag* că în inima lui se găsea mândrie, îndreptățire de sine și animozitate. Iov nu a fost izbăvit până nu a avut o imagine clară a nimiciei sale pe de o parte, și a măreției lui Dumnezeu pe de alta (42:1-6), și până nu s-a rugat pentru prietenii săi (42:10).

Iată câteva din învățămintele pe care le desprindem din cartea Iov:

1. Cei drepti nu sunt scutiți de suferință.
2. Suferința nu este neapărat urmarea păcatului.
3. Dumnezeu a așezat un gard protector în jurul celor neprihăniți.
4. Dumnezeu nu trimite boală sau suferință. Ele provin de la Satan (Luca 13:16; 2 Cor. 12:7).
5. Satan deține un anumit grad de control pe tărâmul celor răi (sabeenii și caldeenii), în domeniul dezastrelor naturale (focul din cer), în cel al fenomenelor meteorologice (un mare vânt), al maladiilor (hubele cu care a fost acoperit trupul lui Iov) și al morții.
6. Satan poate să aducă aceste lucruri peste credincios *numai cu permisiunea lui Dumnezeu*.
7. Adesea se afirmă că Dumnezeu a făcut cutare sau cutare lucru, când, de fapt, El doar a îngăduit ca acel lucru să se întâmple. „Să acceptăm doar binele de la Dumnezeu și să nu acceptăm și adversitatea?”
8. Trebuie să *privim* lucrurile ca venind de la Dumnezeu, prin permisiunea Sa, iar nu de la Satan. „Domnul a dat, Domnul a luat.”
9. Dumnezeu nu explică întotdeauna motivul pentru care suferim.

10. Suferința dezvoltă în noi capacitatea de a îndura.
11. Când îi vizităm pe sfinții aflați în suferință, nu trebuie să avem un spirit de judecată.
12. Vizita noastră să nu fie de lungă durată.
13. Raționamentele și argumentele omenești nu ne sunt de folos. Numai Dumnezeu poate să mângâie în chip desăvârșit.
14. La sfârșitul cărții Iov vedem că „Domnul este plin de milă și îndurare“ (Iac. 5:11). De asemenea, aflăm că *uneori*, cel puțin, relele sunt îndreptate în viața aceasta.
15. Răbdarea lui Iov în suferință L-a îndreptățit pe Dumnezeu, I-a dat câștig de cauză.
16. Răbdarea lui Iov I-a dovedit pe Satan ca pârâș fals și mincinos.
17. „Un om este mai mare decât lucrurile care-l înconjoară și indiferent ce s-ar putea abate peste avere și familia sa, Dumnezeu este tot atât de vrednic de a fi laudat și de a ne pune încrederea în El ca și mai înainte.“
18. Trebuie să ne ferim de a face afirmații generale, atotcuprinzătoare, care nu permit nici o excepție.
19. Satan nu este nici omniprezent, nici omnipotent nici omniscient (nici atotprezent, nici atotputernic, nici atotștiitor).
20. Deși Dumnezeu îngăduie suferința nemeritată, El rămâne un Dumnezeu drept și bun.

Din alte părți ale Bibliei găsim lumină suplimentară asupra motivelor pentru care Dumnezeu le îngăduie sfinților Săi să sufere:

1. Uneori suferința este urmarea unui păcat nejudicat din viața credinciosului (1 Cor. 11:32).
2. Este mijlocul prin care Dumnezeu dezvoltă în noi harurile spirituale, cum ar fi răbdarea, îndelunga răbdare, smerenia (Rom. 5:3, 4; Ioan 15:2).
3. Suferința îndepărtează zgura și impuritățile din viața credinciosului, așa încât Domnul să-Și poată vedea chipul

oglundit mai desăvârșit (Isa. 1:25).

4. Suferința îl învrednicește pe copilul lui Dumnezeu să-i mângâie și pe alții cu același gen de mângâiere cu care l-a mângâiat Dumnezeu pe el sau pe ea (2 Cor. 1:4).
5. Suferința îl învrednicește pe sfânt să ia parte la suferințele neispășitoare ale Mântuitorului și astfel să-I fie mai recunoscător (Fil. 3:10).
6. Suferința este o lecție practică în folosul ființelor din cer și de pe pământ (2 Tes. 1:4-6). Ea le arată că Dumnezeu poate fi *iubit doar pentru ceea ce este El Însuși*, iar nu doar pentru binefacerile revărsate de El asupra lor.
7. Suferința este asigurarea că suntem fii, întrucât Dumnezeu nu-i disciplinează decât pe cei pe care-i iubește (Ev. 12:7-11).
8. Suferința îi face pe sfinți să-și pună încrederea numai în Dumnezeu, și nu în forțele lor proprii (2 Cor. 1:9).
9. Suferința îi păstrează pe copiii lui Dumnezeu aproape de El (Ps. 119:67).
10. Suferința este arvuna slavei viitoare (Rom. 8:17, 18).
11. Dumnezeu nu îngăduie niciodată să fim ispițiți peste puterea noastră de a suporta (1 Cor. 10:13).

„Ați auzit de răbdarea lui Iov și ați văzut ce sfârșit i-a dat Domnul, pentru că Domnul este plin de milă și îndurare.“ (Iacov 5:11b).

NOTE FINALE

¹(Intro) Samuel Ridout, *Job: An Exposition*, p. 5.

²(Intro) Geneza 1–11 este datat cam de pe la anul 2000 î.Cr. și mult mai devreme, în urmărirea firului genealogiilor.

³(1:1-3) „Alții susțin o identificare cu regiunea de la est de Edom în nordul Arabiei“ (*The Revell Bible Dictionary*, ed. de Lawrence O. Richards, p. 1138).

⁴(1:4, 5) Charles Haddon Spurgeon, *Morning and Evening* („Dimineata și seara“), p. 721.

⁵(1:6-12) În limbile semitice „fiii lui Dumnezeu“ era termenul standard care desemna „îngeri“.

6(2:1-10) Harold St. John, *Job, The Lights and Shadows of Eternity*, p. 9.

7(Cap. 3-31: Intro) Ridout, *Job*, p. 33.

8(Cap. 3-31: Intro) *The New Scofield Bible, New King James Version*, p. 595.

9(Cap. 3-31: Intro) *Ibid.*, p. 598.

10(Cap. 4, 5: Intro) Ridout, *Job*, p. 43, 44.

11(Cap. 8: Intro) *Ibid.*, p. 64.

12(9:32-35) Matthew Henry, "Job," în *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*, III:59.

13(10:8-12) St. John, *Job*, p. 17.

14(11:1-12) Ridout, *Job*, p. 31.

15(13:20-28) Francis I. Andersen, *Job: An Introduction and Commentary*, p. 163.

16(14:13-17) St. John, *Job*, p. 17, 18.

17(15:14-16) Ridout, *Job*, p. 84.

18(19:25-27) Spurgeon, *Morning and Evening*, textul devoțional pentru dimineața zilei de 21 aprilie.

19(19:25-27) *Ibid.*, p. 21.

20(20:20-29) G. Campbell Morgan, *Searchlights from the Old Testament*, II:3.

21(22:21-30) Albert Barnes, „Job,” în *Notes on the Old Testament*, II:3.

22(23:1-9) Spurgeon, *Morning and Evening*, textul devoțional pentru seara zilei de 19 noiembrie.

23(24:1-12) Ridout, *Job*, p. 124.

24(24:18-25) Andersen, *Job*, p. 213.

25(24:18-25) *Ibid.*

26(Cap. 25: Intro) Ridout, *Job*, p. 127.

27(26:5-13) *Ibid.*, p. 133, 134.

28(28:1-11) Andersen, *Job*, p. 225.

29(28:1-11) *Ibid.*

30(31:38-40) Ridout, *Job*, p. 169.

31(36:22-33) Citat de Otto Zockler, „The Book of Job,” în *Lange's Commentary on the Holy Scriptures*, IV:596.

32(37:24) Andersen, *Job*, p. 268.

33(38:1-3) Ridout, *Job*, p. 210, 211.

34(38:1-3) Citat de William Kelly în *Eleven Lectures on the Book of Job*, p. 278.

35(38:31-33) Spurgeon, *Morning and Evening*, textul devoțional pentru seara zilei de 21 martie.

36(38:34-38) Întrucât versetul 36 pare să întrerupă discuția privitoare la fenomenele meteorologice din versetele 34-38, s-au propus multe alte traduceri. Trebuie să

recunoaștem că originalul ebraic e dificil în acest punct.

37(40:15-24) Meredith G. Kline, „Job,” în *Wycliffe Bible Commentary*, p. 488.

38(40:15-24) De exemplu, Barnes a folosit următoarea descriere pentru ca hipopotoam să poată fi integrat în text: „Capul uriaș al animalului, de la proeminența ochilor, gura uriașă și modul unic în care este dispus maxilarul în structura capului, este de o urâtenie aproape grotescă. Când își deschide fălcile, gura enormă și limba, de culoare liliacee și grasă, înzestrat fiind cu colții săi formidabili – toate acestea creează o imagine izbitoare” („Job,” II:247, 248). Singura problemă este că deși descrierea pe care o face Barnes *hipopotamului* este bună, colții, limba de culoare liliacee, etc. nu se regăsesc deloc în cartea *Iov!* De asemenea, nici falca, nici capul nici gura behemotului (cap. 40) nu sunt descrise în Scriptură.

39(40:15-24) Vezi Ken Ham, „What Happened to the Dinosaurs?” (Ce s-a întâmplat cu dinozaurii) *ANSWERS to Some of the Most Asked Questions on Creation/Evolution* (Sunnybank, Australia: Creation Science Foundation Ltd., 1986). Vezi și Henry Morris, *The Remarkable Record of Job* (Grand Rapids: Baker Book House, 1990).

40(41:1-9) Andersen, *Job*, p. 289.

41(41:10, 11) Kline, „Job,” p. 488.

42(41:12-34) Descrierea leviatanului din Iov 41 ne amintește de plesiosaur, o reptilă marină de dimensiuni enorme din era dinozaurilor, despre care se crede că a dispărut. Descrierea se mai aseamănă și cu creaturile misterioase despre care se afirmă că ar fi fost zărite în Loch Ness, Scoția.

43(42:1-6) Este posibil ca Dumnezeu să i se fi arătat lui Iov în cadrul unei *teofanii*, adică o manifestare vizibilă a gloriei lui Dumnezeu.

44(42:1-6) Și alte perscnaje biblice și-au dat seama de starea lor nenorocită de păcat în prezența lui Dumnezeu, între care și Moise (Ex. 3:6); Isaia (Isa. 6.5); Petru (Luca 5:8); Pavel (Fapte 9:4), și Ioan (Apo. 1:17).

45(41:1-6) Moody, *Notes from My Bible*, p. 62.

⁴⁶(42:7-9) Este interesant de observat că Elihu, al patrulea om care i s-a adresat lui Iov, nu este muștrat. Mai mult, el nu mai este menționat în cuprinsul cărții după aceasta. Sfatul său a fost, după câte se pare, corect și a jucat probabil rolul de „tranziție” între sfaturile rele ale prietenilor și răspunsul maiestuos dat de Dumnezeu lui Iov. Această explicație este în armonie și cu teoria menționată anterior potrivit căreia Elihu a fost un tip al lui Cristos.

⁴⁷(42:13-17) Ridout crede că numele au „semnificație divină... Acestea sunt roadele încercărilor lui Iov. Porumbelul, sugerând gingășia și iubirea unei păsări a înfrustării. Cassia, amintind de mireasma ce a picurat din zdrobirea sa; și cornul cosmeticei a amintit de «frumusețe în locul cenușii» de care avea acum parte. Iubirea, mireasma, frumusețea – toate acestea provin din suferințe. Cu adevărat putem spune că nu sunt fiice mai frumoase decât acestea” (*Job*, p. 263, 264).

⁴⁸(42:13-17) Femeile din vechime își machiau mai degrabă ochii, decât buzele. Toate acestea ilustrează cuvintele lui Solomon: „Nimic nu e nou sub soare”!

⁴⁹(Încheiere) Wesley C. Baker, *More Than a Man Can Take: A Study of Job*, p. 128.

BIBLIOGRAFIE

Andersen, Francis I. *Job: An Introduction and Commentary*. London: InterVarsity Press, 1976.

Baker, Wesley C. *More Than a Man Can Take: A Study of Job*. Philadelphia: The Westminster Press, 1966.

Delitzsch, F. “The Book of Job.” În *Biblical Commentary on the Old Testament*. Vol. 9, 10. Reprint. Grand Rapids: Eerdmans Publishing Co., 1971.

Green, William Henry. *The Argument of the Book of Job*. Reprint. Minneapolis, MN: James & Klock Christian Publishers, 1977.

Ham, Ken. “What Happened to the Dinosaurs?” *Answers to Some of the Most Asked Questions on Creation/ Evolution*. Sunnybank, Australia: Creation Science Foundation Ltd., 1986.

Kelly, William. *Eleven Lectures on the Book of Job*. Reprint. Denver: Wilson Foundation, n. d.

Kline, Meredith G. “Job.” În *Wycliffe Bible Commentary*. Chicago: Moody Press, 1962.

Minn, H. R. *The Burden of this Unintelligible World or The Mystery of Suffering*. Auckland, New Zealand: Whitcombe & Tombs Limited, 1942.

Morris, Henry. *The Remarkable Record of Job*. Grand Rapids: Baker Book House, 1990.

Ridout, Samuel. *The Book of Job: An Exposition*. Seventh Printing. Neptune, NJ: Loizeaux Brothers, 1976.

St. John, Harold. *Job, The Lights and Shadows of Eternity* (pamphlet). New York: Bible Scholar, n. d.

Zockler, Otto. “The Book of Job.” În *Lange's Commentary on the Holy Scriptures*. Vol. 4. Grand Rapids: Zondervan Publishing House, Retipărire, 1960.